

MEGEMLEKEZÉS A MOLVÁNYI REFORMÁTUS EGYHÁZRÓL AZ ISKOLÁRÓL ÉS A TANÍTÓIRÓL 1736-TÓL NAPJAINKIG

Az iskola építésének
275. éves évfordulója
alkalmából
összeállította:
Varjas László
presbiter

Ajánlás

Ajánlom Molvány község lakóinak tanulságul,
de főleg azoknak, akik reformátusnak vallják magukat.
A Dunántúli Egyházkerületben az ezerhétszázas évek közepétől
az ezerkilencszázas évek közepéig a
Somogyi Református Egyházmegyével a molványi gyülekezetet is
virágzó eklézsiaként tartották számon.

Hat-hét generációval ezelőtt a molványi református egyház
száz lelket számolt -mint fenntartót-, ma 41-et.
A katolikusoknál a csordás hatodmagával volt, ma 63-an vannak.

Sajnos visszafejlődés tapasztalható
a vallásszabadság idején a reformátusoknál.

Több egyházmegyében jegyezték fel árva,
pusztulóban lévő eklézsiát, de van ahol elpusztult az eklézsia,
jegyezték olyan eklézsiát ahol prédikátor, templom sosem volt.

Példaként álljon előttünk ez a kimutatás,
hogy az üldöztetések ellenére, hitüket megtartva, ősünk tanítókkal, majd
később beszolgáló lelkészekkel ilyen eredményeket értek el Isten segítségével.

„Amely nemzetnél nincs érzék a történelmi múltak
íránt, annak a nemzeti jövője nincs biztosítva,
mert a történelmi szent hagyományok iránti
lelkesezés tartja fent a nemzet szellemi életét.”
(Lövei Klára)

Csorba Győző Megyei -Városi Könyvtár

B 0 0 0 0 0 3 7 8 1 6

Előszó

Szeretettel üdvözölöm az iskola és az egyház történetének olvasóit. E könyv megjelenésével az a célom, hogy mindazokkal, akik valamilyen szállal kapcsolódnak a faluhoz, egyházhoz és az iskolához, megismertessem a múltját és jelenét. Az iskola és az egyház története nyomon követhető 1736-tól napjainkig.

Istennek legyen hála, hogy olyan tanítók szolgáltak, tanítottak 1951-ig, akik hittek és fontosnak tartották, leírták, hogy az utókor részére megörökítsék. Példamutató nevelésüket átadták a fiataloknak és az idősebbek részére egyaránt. Az Ő munkájuk során igazi emberi közösséggé kovácsolódott a lakosság, akiknek az egyéni érdekeknél nemegyszer a közgyarapítása volt a fontosabb. Ezért nem szabadott volna a községi kis iskolákat felszámolni, mert ezzel felszámolták a közösséget is, ami összetartotta a falu lakosságát.

Köszönet mindazoknak, akik az iskola múltjának történetét közkinccsé tették; a fáradhatatlan kutató, nyugalmazott iskolaigazgató Kolics Pálnak, Kránitz Zsolt úrnak, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjtemény munkatársának.

Köszönetemet fejezem ki Szabó Jánosné Hélinek, mert az eltűntnek hitt Anyakönyvet megőrizte és visszajuttatta a Molványi Egyháznak.

Molvány, 2011.

Varjas László
presbiter

EMLÉKTÁBLA			
MOLVÁNYBAN			
TANÍTOTTAK 1736 - 1978.			
DEBRECENI SÁMUEL	MOLNÁR JÁNOS	NAGY IMRE	POMOTHY GYÖRGY
UNYOMI LÁSZLÓ	BOKOR SÁNDOR	SZABÓ GYULA	B. MAJOR JÁNOS
KATONA SÁMUEL	ESZE JÓZSEF	BÁLINT GEZA	HARGITAI BÁLINT
ÁGOSTON JÁNOS	HAMPÓ JÁNOS	LACZÓ ISTVÁN	TAKÁCS DEZSŐ
NAGY GYÖRGY	PÉCSI GÁBOR	FUTÓ JÓZSEF	MIHÁLYI GÁBOR
GENCSI JÁNOS	VERBAI DÁNIEL	ARANY SÁNDOR	SZANTÓ FERENC
ETÉY ISTVÁN	VARASDY PÉTER	MOLNÁR VILMOS	VÖRÖS ZOLTÁN
ETÉY JÁNOS	HORVÁTH JÓZSEF	KOCSIS JÓZSEF	ABRÁNYI LAJOSNÉ
SZILAGYI ISTVÁN	MÓZES IMRE	HUSZÁR ISTVÁN	KUN EDE
KAPOSY LAJOS	NAGY SÁNDOR	HORVÁTH GÁBOR	MARKOVITS GEZA
SZALAI ISTVÁN	FEKETE ISTVÁN	KAPITÁNY JÓZSEF	FODOR GÉZÁNÉ
VECSEI JÁNOS			RIHADVÖLGY ISTVÁN

„Az emlékek öröklétéük”
2011. Július 30.

A 200 éves évfordulóra kiadott könyv tartalma

„Molványi községről 1360-ban van említés Milván néven. A község 1470-ig a patai uradalomhoz tartozott, 1660-ban Kubinyi család – később Szalay, majd utána Grubánovics család birtoka lett. – 1736-ig Molványi Pata fiókegyháza volt. Leányegyházzá 1736-ban alakult, amikor kezdődött a mesteri rendtartás is azok által véghezvitt isteni tisztelet. –

Molványi ref. leányegyház iskolájának s egyben egyházunk története az egyház birtokában levő Memoriáléból állíttatott össze, amely könyvet Kaposy Lajos praeoransrektor 1825. május 20.ik napján fektetett fel. – 1825 év előtti eseményeket

1778.-ik esztendőben vétetett Matriculából jegyezte fel Kaposy Lajos, amelynek hitelességére vonatkozólag így nyilatkozik: „hogya szóról-szóra így találtam és megírtam, azt saját kezem írásával bizonyítom.” – Kaposy Lajos után történt egyházi és iskolai eseményeket egymást felváltó tanítók vagy utódaik jegyezték fel Kaposy Lajos tanító által 1825.ik évben lefektetett könyvbe, amely ma is az egyház birtokában van.

A molványi ref. iskola és egyház története szóról szóra a következő:

Memoriále

A molványi S. Confesion lévő filialis sz. eklézsiaiban kezdődött legelsőben a mesteri rendtartás is azok által véghez vitt isteni tisztelet Anno 1736. Az akkori időben dicsőségesen uralkodó felséges koronás királyné asszonyunk. Mária Terézia kegyelmes uralkodása alatt, és abban az időben élt tekintetes, nemes és vitézlő Kubinyi Sándor örökös földesúrnak kegyelmes engedelmeiből lett. És az időtől ezen kis eklé-zsiában renddel szolgáltak ezek:

1. Molványi legelső tanító mestervolt Debrecenben tanult és született ugyan Debreceni Sámuel, akit az eklézsia megházasított a maga költségén és szolgált 6 esztendeig.

2-ik volt Unyomi László 4 esztendeig.

3-ik volt Katona Sámuel 8 esztendeig.

4-ik volt Ágoston János 3 esztendeig.

5-ik volt Nagy György 5 esztendeig.

6-ik volt Gencsi János és szolgált Molványban 15 esztendeig.

7-ik volt Etey István praeroans mester, akinek idejében építetett újra a mesterháza és a harangláb Anno 1780 és szolgált 8 esztendeig.

8-ik volt praeroans mester Etey János, akinek idejében lett az oratóriumnak különös elválasztása és abban katedra felemelése legelsőbben és a székeknek tislér által való megcsinálások. Ugyanannak idejében kezdődött felállíttatni legelsőbben a molványi határban lévő temetőkert, amely is volt 1787-ben és szolgált a fent megnevezett személy 28 esztendeig.

9-ik Szilágyi István 1811-ben és szolgált tizennégy eszten-

deig.

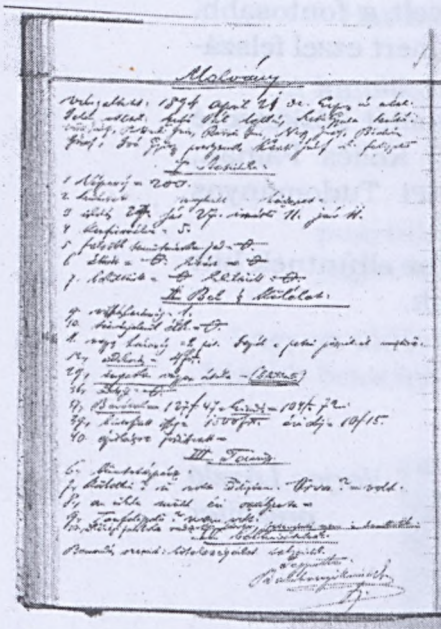
10-ik Kaposy Lajos kezdete 1825-ik esztendő, aki ezen fentirt dolgokat a régi Mitriculából ide jegyezte.

Rektori hivatalát végezte 1827 esztendő márc. 12-én.

11-ik Szalai István 1827 esztendő márc. 12-én kezdte szolgálatát és folytatta négy esztendeig, amely idő alatt u.m. 1829-ben épült a mostani tornyos kis templom, boldogult nagyságos Puky Eszter asszonyság ajándékából.

H 2179

12-ik rektor volt Vecsei János, szolgált két esztendeig.

13-ik Molnár János praeorans rektor volt 4, azaz négy esztendeig, aki ezen eklézsiában meg is halt 1837-ik esztendőben.

14-ik Bokor Sándor, aki a boldogult Molnár János Úr helyébe mint interimalis rendelődván, szolgált esztendeig 1837. márc.17-től fogva.

15-ik Esze József Patáról jött 1838. márc. 12-én, ennek idejében hasogattattak az Oratórium fedelezésére az ajándékba nyert zsindelek, az utána való esztendőben mivel hogy felettebb rendes és igazságos ember vala csalárdul eláztatván elköltözött. A Segesdre.

16-ik Hampó János Hedrehelyről jött 1839-ben, egy évi szolgálatját bevégezve 1840-ik évben innét elrendelődván, ment Tótszentgyörgyre.

17-ik Praeoráns rektor jött Orciból Pécsi Gábor, aki két évi szolgálatja után megvilágtalanodott és a nt. egyházkormány 10 évig segédet adott melléje, kinek ezen utolsó évben volt két öreg bíró u.m. Kaszti István és Panni József. Őt segédjegyző, vagy tanító, mellyeknek negyedike Sarkadi István az eklézsiától s principálisától hűtlenül elment, ennek helyébe rendelődött Verbai Dániel segédtanítónak 1851-ik évben május 25-én, akire temérdek bajok nehezültek Pécsi Gábor ármány miatt és két bíró s négy segédjegyzők összekevert községi ügyei miatt. Pécsi Gábor kegyelmi éveit elvesztvén 1852-ik év március 12-én, helyette ideiglenes tanító.

18-ik Verbai Dániel lett 1852-ik évben márc. 12.-én.

19-ik Varasdi Péter rendes tanító 1853-ik évben, ekkor, kezdődött tiszt. Karsai József patai lelkész úr által az uri szent vacsora Molványban rendes kiszolgáltása hat p. mérő búza és hat forint folyó pénz fizetésért. – 1857. jun. 19.-én pedig midőn Molvány község a legelő elkülönözésében megegyezett a Kubinyi család örökösökkel, ugyanakkor Nozdrovitzky uraság ajándékozott a molványi tanító számára 4 hold szántóföldet a majorsági, vagy urasági földekből a községi legelő mellett, melynek hossza Varga Ádám földje végében 98 öl, 6 öllel hosszabb, mint Varga József és Varga János földjük végében vagyon, ugyanis Varga József és Varga János földjükre dülő rész 92 öl hosszú. Az egész négy hold szántóföld szélessége 60 öl – 1100 □-ölel számítva holdját. A szomszéd mesgyések ezek u.m. napnyugatról Varga Ádám, északról is Varga Ádám, Varga József Varga János, keletről az urasági földek, délről a községi legelő. – 1863-ik évben ragasztatott s építettett a torony a templomhoz és a karzat is ugyanakkor csináltatott a templomhoz. 1868-ik esztendőben vett az egyház egy 205 fontos harangot, 1 forint 50 kr. számítva fontjáért osztrák értékben. Varasdi Péter előkönyörgő tanító 16 évi fáradhatatlan munkálkodása után kimult 1869. január 22-én. Bejegyezte Horváth József mellette levő segédtanító, kinek távozta után iderendeltetett ideiglenes praeoránsul az özvegy mellé.

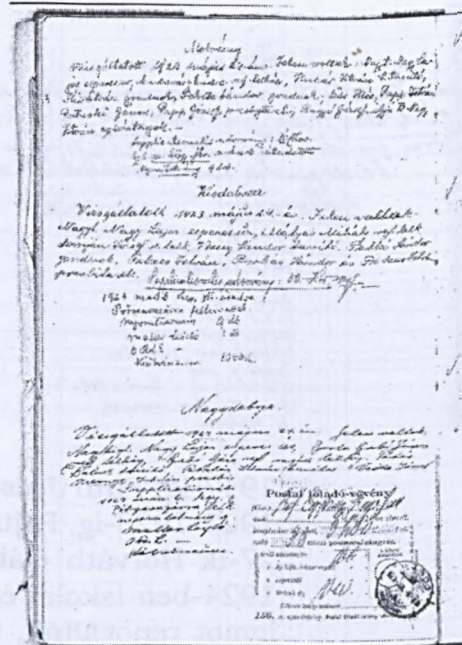
20-ik Mózes Imre, aki e helységben csak félétet töltött el. t.i. 1869. szept. 29.-1870. márc.

21-ik Nagy Sándor jött 1869. ment 1872. utána.

22-ik Fekete István jött 1872. márc. 30.

23-ik Nagy Imre jött 1876. nagy szerdán, ezen időben a tanítói képezdek felállottak, én már diplomatikus ember voltam, ugyan itt házasodtam. Új tanítói lak építetett 1878 évben, került 1500 frt.-ba.

24-ik Szabó Gyula jött 1879. ápr. 15.-én. Elment 1904.szept. 9-én. Tehát szolgált 25 esztendeig.

Kimutatás a Molványi... ev. ref. iskola 1879. évi működéséről

Név	Mindennapi iskolában										Innétől iskolában										Jegyzet
	Működés	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	Működés	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	tanítói	
Augst.	2	2									1										
Okto.	3	3									3										
Nov.	3	3									3										
Dec.	4	4									4										
Január	3	3									3										
Febr.	3	3									3										
Márc.	3	3									3										
Április	4	4									4										
Május	4	4									4										
Június	4	4									4										
Július	4	4									4										
Auguszt.	4	4									4										
Szept.	4	4									4										
Összesen	29	29									29										

Handwritten signatures and notes at the bottom of the table.

26-ik Laczó István jött 1910 év szeptember 20-án. Az 1912. évben egyévi katonai szolgálatra bevonulván 1912. októberétől 1913 évi októberig Futó József helyettesítette. 1914-ben világháború alkalmával bevonult katonának s a harctéren hősi halált halt. 1923-ig, holtta nyilvánításáig Laczó István helyett következő helyettesek működtek: Arany Sándor 1914-1916-ig, Molnár Vilmos 1916-

28-ik Kapitány József 1929 szeptember 1. óta működik. Műkedvelői előadások jövedelméből 1930-ban 280 P. értékben templomba harmónium vétetett, mely megfelelő templomi harmónium vétele esetén iskolának adatik át. 1931-ben a régi gémes kút helyett vasbeton kűtkávéval hengeres kút készítettet. 1931-ben iskola épületen lévő ablakok újjá építésére egyházi hatóság útján Baldácsy segélyből az egyház 264 P. segélyt kapott. 1931-ben a tanterem kapott négy teljesen új ablakot tokkal, 1932-ben a tanítói lakás udvarra néző szobája kapott két új ablakot tokkal, 1934-ben a többi ablakok és pedig a tanítói lakás uccai szobája, konyha, előszoba kapott új ablakráját tok nélkül. 1933-ban iskolás gyermekek műkedvelői előadásának jövedelméből keresztelő készlet vétetett. Gyülekezet 1936 augusztus havában ünnepelte iskolájának 200 éves évfordulóját.

nk volt 200 esztendő viharán keresztül, legyen az Ő kegyelme, áldása iskolánkon a jövőben is, hogy az ott elhintett mustár-mag egyházunk és hazánk életében hatalmas fává növekedhessék és ellenállhasson minden veszéllyel és vésszel szemben. Isten engedje, hogy úgy legyen!

Pár mondatban kiegészíteném a 200 éves évfordulóra írtakat. Olyan eredeti jegyzőkönyvekre sikerült rátalálni – Kránitz Zsolt, a pápai levéltáros által gyűjtött anyagokból –, ami kimondottan a molványi tanítók és egyház történetének múltját igazolja.

Ezt az anyagot adtam át Kolics Pál nyugalmazott iskolagazgató úrnak, aki a Dél-Zselici Naplóban megjelentette a hasznos tudnivalókat a jegyzőkönyvekből. Ezúton is köszönjük a „nemzet napszámosának”, hogy fáradtságos munkával dolgozza fel Szigetvár és környéke iskoláinak múltját.

Szabó Gyula tanító úr 1890 május 20-án így számol be az egyház fölsőbb vezetésének az iskola és az egyház életéről. „Elhanyagolt vagy árva ki a gyülekezet gondozására méltán igényt tarthatna, e községben nincsen. Rendes szülönője van a községnek.”

[illegible]

Vizsgálati táblázat a. *Polgári* reform. ügye-

[illegible]

Azokról a tanító urakról és családjukról kicsit bővebben írok, akik a közelmúltban tanítottak Molványban. Némelyikükre még emlékeznek a molványi tanítványok.

Laczó István tanító úr 27.-ként 1910-12 között tanította a molványi nebulókat. Majd 1912. évben egyévi katonai szolgálatra vonult be. 1914-ben szintén behívták a legendás kaposi „rosseb” bakákhoz. A szerb fronton egyszer, az orosz harcvonalon összesen tizenegyszer kellett teljes létszámra feltölteni a magyar hadtörténetben páratlanul nagy veszteséget szenvedett csapattestet. A molványi Laczó István tanár úr valahol e csatákban tűnhetett vagy eshetett el jel nélkül, és temették el sok ezer névtelen hőssel. Szerették a községben, mert holttá nyilvánításáig a helyét megtartották. 1923-ig öt tanítóval helyettesítették, mikor megérkezett az értesítés, hogy eltűntnek nyilvánították. Sajnálom, hogy csak 89 év után, 2011-ben a Hősök Napjára került fel az Ő neve is egy bajtársáéval az emlékoszlopra, amit 1922-ben állítottak a molványi hősöknek.

Szántó Ferenc tanító úr, aki 41.-ként 1947-49 között tanított az iskolában. Fiára, Szántó Ákosra hagyta eredeti iratait, ami a molványi iskolával kapcsolatos. A fia is tanár, majd iskola igazgató volt Siklóson nyugdíjazásáig. Az okmányok között található az a fogadalomtétel, amit 1947. október 9-én tett Kaposváron, a molványi Népiskola szolgálatában. Megőrizte azt a díjlevelet is, amit a Molványi Református Leányegyházzal kötött. Sajnos már senki sincs az élők sorában a presbiterek közül, akik ezt a jegyzőkönyvet aláírták, amiben a díjlapját megállapították az akkori esperesi hivatalban Hedrehelyen, 1947. szeptember 10-én, Szabó Bálint esperes úr jelenlétével.

A jegyzőkönyv egyik érdekessége, hogy a „*díjlapi pénz-összegek aranypengőben értendők*”, - megjegyzést tartalmazza. Az ő tanítósága alatt 1948-ban javíttatta ki a gyülekezet megrongálódott templomát. A tanítói lakás egy szobáját stukatúrozták és lepadlózták, ugyanakkor a tanítói könyvtár 7 könyvvel szaporodott, a rossz padokat kijavíttatta, 24 ülőhely helyett 34 ülőhelyet készíttetett. A szülői munkaközösség 1 db hőmérőt, 1 db bogárgyűjtemény tartót vásárolt a növendékek részére. Szántó Ferenc tanító urat 1949. augusztus 17-én a Drávaszerdahelyi iskolához helyezték.

A Magyar Köztársaság kormánya 1948-ban áldozatosította az iskolát a tanítói lakkal együtt. 1949-ben a Kultuszminisztérium ide helyezte Vörös Zoltán molványi születésű 42. tanítót. Vörös Zoltán tanító úr és családja igazi hazafiak voltak. A betiltott levénteázslót, ami a molványi templomban volt, paplanba varrták és meghagyták, ha elő lehet venni, kerüljön vissza a helyére, Molványba a templomba. 2002-ben megtudtuk, hogy megvan, 2003-ban elhoztuk. Hatvan éves távollét után hálaadó istentisztelet keretében helyeztük el a helyére. A még élő, volt levéntekeket megkerestem és meghívtuk őket az ünnepségre, ami szeretetvendégséggel zárult.

Markovits Géza tanító úr, aki 45.-ként szolgált a molványi tanodában, szeretett méhészkedni. Molványba kerülésekor 1 család méhvel jött. Két év

1	2	3	4	5	6	7	8
Helyi név	Bevétel	Az 1. 500 éves tisztség előtti		Az 1500 éves előtti		Jegyzet	
		Kor	St.	Kor	St.		
1	1. Laczó István						
2	2. Laczó István						
3	3. Laczó István						
4	4. Laczó István						
5	5. Laczó István						
6	6. Laczó István						
7	7. Laczó István						
8	8. Laczó István						
9	9. Laczó István						
10	10. Laczó István						
11	11. Laczó István						
12	12. Laczó István						
13	13. Laczó István						
14	14. Laczó István						
15	15. Laczó István						
16	16. Laczó István						
17	17. Laczó István						
18	18. Laczó István						
19	19. Laczó István						
20	20. Laczó István						
21	21. Laczó István						
22	22. Laczó István						
23	23. Laczó István						
24	24. Laczó István						
25	25. Laczó István						
26	26. Laczó István						
27	27. Laczó István						
28	28. Laczó István						
29	29. Laczó István						
30	30. Laczó István						
31	31. Laczó István						
32	32. Laczó István						
33	33. Laczó István						
34	34. Laczó István						
35	35. Laczó István						
36	36. Laczó István						
37	37. Laczó István						
38	38. Laczó István						
39	39. Laczó István						
40	40. Laczó István						
41	41. Laczó István						
42	42. Laczó István						
43	43. Laczó István						
44	44. Laczó István						
45	45. Laczó István						
46	46. Laczó István						
47	47. Laczó István						
48	48. Laczó István						
49	49. Laczó István						
50	50. Laczó István						
51	51. Laczó István						
52	52. Laczó István						
53	53. Laczó István						
54	54. Laczó István						
55	55. Laczó István						
56	56. Laczó István						
57	57. Laczó István						
58	58. Laczó István						
59	59. Laczó István						
60	60. Laczó István						
61	61. Laczó István						
62	62. Laczó István						
63	63. Laczó István						
64	64. Laczó István						
65	65. Laczó István						
66	66. Laczó István						
67	67. Laczó István						
68	68. Laczó István						
69	69. Laczó István						
70	70. Laczó István						
71	71. Laczó István						
72	72. Laczó István						
73	73. Laczó István						
74	74. Laczó István						
75	75. Laczó István						
76	76. Laczó István						
77	77. Laczó István						
78	78. Laczó István						
79	79. Laczó István						
80	80. Laczó István						
81	81. Laczó István						
82	82. Laczó István						
83	83. Laczó István						
84	84. Laczó István						
85	85. Laczó István						
86	86. Laczó István						
87	87. Laczó István						
88	88. Laczó István						
89	89. Laczó István						
90	90. Laczó István						
91	91. Laczó István						
92	92. Laczó István						
93	93. Laczó István						
94	94. Laczó István						
95	95. Laczó István						
96	96. Laczó István						
97	97. Laczó István						
98	98. Laczó István						
99	99. Laczó István						
100	100. Laczó István						

Markovics tanító molványi szomszédaival és méhésztársával Joó Istvánnal

multán 15-20 családdal rendelkezett már. Nagyon szeretett a méhekkal foglalkozni. Joó István bácsi segített neki, majd elsajátította a keret és kaptár készítés mesterségét is. Felesége, Ilona asszony a molványi asszonyokkal és leánygyermemekkel foglalkozott. Tanította őket a varrás, sütés, háziasszonyoknak való foglalkozásra. De színdarabot is tanultak, amivel a falu lakosságát szórakoztatták. Nagyon kedvelte és szerette őket az egész falu, mert közvetlenek, jóindulatúak és segítő készek voltak.

Hédi néni gólyával

Fodor Gézané, Hédi néni 46. tanítóként érkezett e kis faluba, Molványba tanítani. Hédi néni a szívbeteg lányával jött el Lukafáról. Pályázat útján nyerte el, aminek nagyon örült, mert a dimbes-dombos, eldugott Lukafára a köz-lekedés nagyon rossz volt, főleg télen. Tetszett neki a falu, Szigetvár közelsége és az orvosok időben való elérhetősége. Szerette a gyerekeket, de szerette a falu lakosságát is. Sokan fordultak hozzá hivatalos papírok intézéséért. Betegeknek is szívesen adott jó tanácsot a minél előbbi gyógyuláshoz. Vitte a gyerekeket moziba, színházba, valamint a szülői munkaközösség segítségével az állatkertet is többször meglátogatták. Tanítványaiból értelmes, jó szakmunkások lettek, de vannak köztük felsőbb végzettségűek is. 1959-1976-ig, nyugdíjazásáig tanított Molványban. Haláláig hű volt Molványhoz.

Rimavölgyi István tanító úr volt az iskolának az utolsó tanítója.

1976-78-ig tanított. Nagyon szerették a gyerekek, mert többet voltak a szabadban, mint az osztályban. Szerette a természetet, és ezt tanítványaival is próbálta megszerettetni. Tájékozódást és a gombával való ismerkedést az erdőben és a legelőben tanulták. A környező falvakat és Szigetvárt be tudták határolni a gyerekek, még az erdőben is, hogy Molványtól milyen irányban helyezkedik el. A gyerekek, akik ma már felnőtt, családos emberek, elmondták, hogy nagyon sajnálták, hogy megszűnt az iskola. Ki-ki ahova járt, sokkal szigorúbbak voltak és nem voltak közvetlenek a diákokkal a tanárok, mint Rimavölgyi tanító úr volt.

1	2	3	4	5
Évek száma	Kiadás	az 1848-49-ig érvényesítő	az 1899-ig érvényesítő	HELYZET
		tanár	tanár	
1.	Szilágyi István	1848-49	1848-49	
2.	Szilágyi István	1849-50	1849-50	
3.	Szilágyi István	1850-51	1850-51	
4.	Szilágyi István	1851-52	1851-52	
5.	Szilágyi István	1852-53	1852-53	
6.	Szilágyi István	1853-54	1853-54	
7.	Szilágyi István	1854-55	1854-55	
8.	Szilágyi István	1855-56	1855-56	
9.	Szilágyi István	1856-57	1856-57	
10.	Szilágyi István	1857-58	1857-58	
11.	Szilágyi István	1858-59	1858-59	
12.	Szilágyi István	1859-60	1859-60	
13.	Szilágyi István	1860-61	1860-61	
14.	Szilágyi István	1861-62	1861-62	
15.	Szilágyi István	1862-63	1862-63	
16.	Szilágyi István	1863-64	1863-64	
17.	Szilágyi István	1864-65	1864-65	
18.	Szilágyi István	1865-66	1865-66	
19.	Szilágyi István	1866-67	1866-67	
20.	Szilágyi István	1867-68	1867-68	
21.	Szilágyi István	1868-69	1868-69	

Tanítók névsora

- 1.
2. 1736-1742. Debreceni Sámuel
3. 1742-1746. Unyomi László
4. 1746-1754. Katona Sámuel
5. 1754-1757. Ágoston János
6. 1757-1762. Nagy György
7. 1762-1777. Gencsi János
8. 1777-1785. Etey István
9. 1785-1811. Etey János
10. 1811-1825. Szilágyi István
11. 1825-1827. Kaposy Lajos
12. 1827-1831. Szalai István
13. 1831-1833. Vecsei János
14. 1833-1837. Molnár János
15. 1837-1838. Bokor Sándor
16. 1838-1839. Esze József
- 17.
18. 1839-1840. Hampó János
19. 1840-1851. Pécsi Gábor
20. 1852-1853. Verbai Dániel
21. 1853-1869. Varasdy Péter

22.1869-szept-ig	Horváth József st.
23.1869-1870.	Mózes Imre
24.1870-1872	Nagy Sándor
25.1872-1876	Fekete István
26.1876-1879	Nagy Imre
27.1879-1904.	Szabó Gyula
28.1904-1910.	Bálint Géza
29.1910-1912.	Laczó István *
30.1912-1913.	Futó József
31.1914-1916.	Arany Sándor
32.1916-1917.	Molnár Vilmos
33.1917-1918.	Futó József
34.1918-1922.	Kocsis József
35.1922-1923.	Huszár István
36.1923-1929.	Horváth Gábor
37.1929-1937.	Kapitány (Koncsics) József
38.1937-1938.	Pomothy György helyettes
39.1937-1938.	ifj. B. Major János helyettes
40.1938-1944.	Hargitai Bálint
41.1944-1946.	Takács Dezső
42.1946-1947.	Mihályi Gábor nyugalmazott helyettes
43.1947-1949.	Szántó Ferenc
44.1950-1951.	Vörös Zoltán
45.1951-1954.	Ábrányi Lajosné
46.1954-1955.	Kun Ede
47.1955-1959.	Markovits Géza
48.1959-1976.	Fodor Gézáné
49.1976-1978.	Rimavölgyi István

* Hősi halott

Serial no.	Az. lake, hill, tract, river	Number of birds at house	Date	Time	Sex	Measurements				Feather	Shape	Remarks
						Wing	Tail	Culmen	Gape			
1	Reddish-buff	1879	1886	1887	♂	9	13	10	10	10	10	10
2	Orange-buff	1881	1887	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
3	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
4	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
5	Red-buff	"	1886	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
6	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
7	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
8	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
9	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
10	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
11	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
12	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
13	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
14	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
15	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
16	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
17	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
18	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
19	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
20	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
21	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
22	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
23	Red-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11
24	Orange-buff	"	"	1887	♂	10	14	11	11	11	11	11

February 5 to June 15

Handwritten signature

Hitvallás

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

*Ez az én vallásom, ez az én életem,
Ezért a keresztet vállaimra veszem,
Ezért magamat is reá feszítetem.*

*Szeretném harsogni kétkedők fülébe,
Szeretném égetni reszketők lelkébe,
Lángbetűkkel írni véres magyar égre:*

*Ez a hit a fegyver, hatalom és élet,
Ezzel porba zúzod minden ellenséged,
Ezzel megválthatod minden szenvedésed.*

*E jelszót, ha írod lobogód selymére,
Ezt, ha belevésed kardod pengéjébe,
Halottak országát feltámasztod véle.*

Harcos, ki ezt hiszed, csatádat megnyerted,
Munkás, ki ezt vallod, boldog jövőt veted,
Asszony, ki tanítod, áldott lesz a neved.

Férfi, ki ennek élsz, dicsőséget vettél,
Polgár, ki ezzel élsz, új hazát szereztél,
Magyar, - e szent hittel, mindent visszanyertél.

Mert a hit az Erő! Mert aki hisz, győzött,
Mert az minden halál és kárhozát fölött
Az élet Urával szövetséget kötött.

Annak nincs többé rém, mitől megijedjen,
Annak vas a szíve minden vésszel szemben,
Minden pokol ellen, mert véle az Isten!

Annak lába nyomán zöldül a temető,
Virágdíszbe borul az eltiport mező,

Édes madárdaltól hangos lesz az erdő.
Napsugártól fényes lesz a háza tája,
Mézes a kenye, boldogság tanyája,
Minden nemzetségen az Isten áldása.

Magyar! te most árva, elhagyott, veszendő,
Minden nemzetek közt lenn a földön fekvő,
magyar, legyen hited s tied a jövőendő!

Magyar, legyen hited s léssen országod,
Minden nemzetek közt az első, az áldott,
Isten amit néked címeredbe vágott.

Szíved is dobogja, szavad is hirdesse,
Ajkad azt rebegje, reggel, délben, este,
Véreddé, hogy váljon az ige, az eszme:

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország Feltámadásában

Papp-Váry Elemérné (1920)

1936. augusztus 16.-án az iskola építésének 200 éves ünnepi megemlékezésről így tájékoztatták az olvasókat az újságírók:

A molyványi református leányegyház aug. 16-án ünnepelte iskolájának 200 éves évfordulóját, a környező községek lakosságának részvételével. Délelőtt 10 órakor hálaadó istentisztelet, utána 11 órakor az iskola udvarán tartatott meg az iskolai ünnepély. Iskola 200 éves múltjáról, elődök áldozatkészségéről, elmúlt nehéz időkről, törökrabigáról. Szabó Bálint egyházmegyei főjegyző, tanügyi elnök tartott ünnepi beszédet, buzdítva a molyványi gyülekezetet, hogy olyan szeretettel és áldozatkészséggel ragaszkodjanak egyházukhoz és iskolájukhoz, mint őseik, hogy századokon keresztül lehessen ez az iskola vallásnak és kultúrának terjesztője. Utána dr. Magda István szigetvári ügyvéd úr, mint az iskola volt növendéke emlékezett meg tanítójáról, hősi halált halt Laczó Istvánról, az iskola 200 éves múltjáról, mely a kis 196 lelket számláló község kultúráját mutatja, de egyúttal mutatja a magyar nemzet szellemi fölényét az elnyomó hatalmakkal szemben. Kell, hogy ez a magyar kultúra istenszeretettel párosulva diadalra vigye a magyar ügyet. Délután 3 órakor a község erdejében vallásos műsoros délután tartatott. Ifjúsági munkáról, ifjak elhivatásáról Szabó Bálint tanügyi elnök és Kelemen József megyei segédlelkész tartottak előadást. A műsort ifjúsági szavalatok és kvartett-énekszámok bővítették. Este ifjúsági színelőadás volt a templomi harmónium-alap javára.

Dr. Magda István
egykori tanítvány,
aki megemlékezett
tanítójáról Laczó Istvánról

Ima a tanítóért

(Pósa Lajos)

Isten áldd meg tanítómat,
A ki engem jóra oktat.
Áldd meg, Isten, egészséggel:
Türelemmel, bölcsességgel:

Add, hogy a mag, a mit elvet,
Nemesítsen szívet, lelket.
Egy se essék kösziklára,
Sivatagnak homokjába

Áldd meg Isten, tanítómat!
Hadd munkálja mindég jómat.
Bú kerülje, öröm érje,
Tűzz koszorút a fejére!

Illemszabály

Ezt az illemszabályt hazaindulás előtt kórusban kellett elmondani a diákoknak. Milyen jó lenne, ha ma is így indítanák haza hazavezető útjukra a tanítók a diákokat.

Az utcán

Menj az utcán folyvást, szépen,
Ne állj meg minden lépésen.
Tarts egyenest célod felé,
Ne tekingess minden felé.
Ne fütyülj, se ne hajigálj,
Ne kiáltozz, ne taszigálj,
Ne szaladj, ne is ácsorogj,
Ne ugrálj, ne is tántorogj.
Ne firkálj házak falára,
Kerítések oldalára.
Ruhádat félvállra ne vedd,
Kezed, lábad ne hányd, ne vesd.
Tested ne görbítsd előre,
Vigyázz minden szemre, főre.
Ha idősebb embert látsz, térj ki,
Emberséggel köszönj neki.
Ha eléd megy, kövesd lassan,
Ne menj elébe pajkosan.
Ha hátrább van, állj meg, térj ki,
Bocsásd el, hajolj meg néki.
Ne menj keresztül előtte,
Sem jobb kéz felől mellette.
Ha szólít, kalapot emelj,
Fordulj felé, rá nézz, felelj.
Tisztességgel viseld magad.
Illetékes címét megadd.
Míg szavát elvégzi, bevárd,
Beszédét keresztül ne vágd.
Okosan szólj, nem üngetve,
Vagy fejeddel integetve.
Ha jóra int: azt megfogadd,
Ha elbocsát: hajtsd meg magad.
Okos tanácsot meg ne vess,
Hibás testűt ki ne ne vess.
A nyomorulton könyörülj,
Más veszedelmén ne örülj.

Megemlékezés

“Emlékezzél meg az ős időkről; gondoljátok el annyi nemzedék éveit! Kérdezd meg atyádat és megjelenti, a te véneidet és megmondják néked!”

5 Mózes 32.7.

Az Ige felhívása mindnyájunkhoz szól; emlékezzél meg!

Ezelőtt nyolc évvel az első falunap alkalmával – amit a volt iskolában rendeztünk meg – már megemléltettem, hogy ha az Isten megsegít bennünket, akkor a volt tanítóknak emléktáblát állítunk.

Az események nem maguktól jönnek, mindennek rendelt ideje van! 275 éve rakták le alapjait az iskolának őseink. Emlékezni annyi, mint szem előtt tartani a múltra figyelve az Isten akarata szerinti dolgokat. Nem feledkezni meg arról, hogy mi történt a múltban, elménkben forgatni mindazt, amit Isten érdekesnek tart a példamutatásra és álljon előttünk figyelmeztetésként!

Senki sem térhet ki a felhívás elől azzal, hogy őt csak a jövőendő érdekli! Emlékezni kell mind egyéni mind közösségi oldalon a kiemelkedő személyiségekre, egyházi és társadalmi vezetőkre, gyülekezetekre, népekre és nemzetekre, s életükből az említésre méltó eseményekre, történetekre.

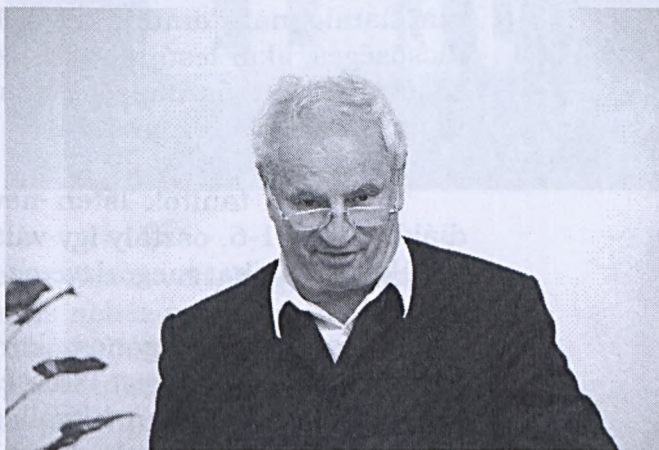
Emlékezzünk!

Amikor szülőföldet rendelt számunkra a történelem Ura, hogy őseinknek 275 éve megadatott, hogy tanodát építsenek, lelki és szellemi építkezésre. Kolics Pál nyugalmazott iskolaigazgató „Elfelejtett iskolák: Molvány” (Újkatedra 2010/10.) című írásából megismerjük nagyjából a molványi iskola történetét. Szorgalmas, önzetlen kutatómunkával környékünk több iskolájának történetét is feldolgozta. Azonban e történetek megírására bízta Isten a maga üzenetének tolmácsolását a bibliai emlékezés tekintetében, vagyis arra nézve, hogy miképpen kell visszatekinteni épp a magunk ősidőire. Ezt a miképpent így olvassuk fel az Igében; Gondoljátok el annyi nemzedék éveit, kérdezzétek meg atyáitokat és véneiteket. Ezt üzeni hát az Ige kezdő verse; Emlékezzél meg az ősidőkről, megkérdezve és megszólítva az előttetek járó atyákat és véneket!

Készülvén az írásra, több idős falubelit és elszármazottat kérdeztem meg iskolás éveiről. Volt aki önfeledten, boldogan mesélte a jó és a rossz cselekedeteit. Volt, aki örömmel emlékezett a reggeli templomi áhítatokra. De legtöbbszörnek a szegénység évei jutottak eszébe, mint Kolics Pál írásában is olvashatjuk az 1945/46. évi anyakönyvi bejegyzésben; „Ruhátlansága miatt iskolába nem járt.”

Engem, mint „bevándoroltat” – hogy egy molványi őslakost idézzek – más szempontok is indítottak az ősidőkre való megemlékezésre és megörökítésre.

Azok a szorgalmas hitben élő tanítók, akik e 275 éves iskola falai között vették a nebulók fejébe az imádságot, a haza szeretetét, az illemszabályokat, nagyon nehéz és mostoha körülmények között. (E nevelés alapjai hiányoznak a mai oktatás palettájáról.) Azok a tanítók, akik színi előadásra tanították a fiatalokat, hogy a bevételt az iskolai és templomi harmóniumi alap javára szánják, így nevelve őket a közösségi munkára.

Varjas László presbiter

A molványi parasztköltők Fekete Sándor és Molnár György, akik hitben élő polgárok voltak, a verseikkel próbálták a fiatalokat a haza és a föld szeretetére nevelni, akik e falak között tanultak meg írni, olvasni és számolni. Az a Béczi István, aki azon a szomorú 1914. évi augusztusi mozgósítási vasárnapon, aki összehívta a bevonuló katona pajtásaikat a templomhoz. Majd ott fogadalmat tettek, hogy az élve maradott katonák az elesetteknek emlékoszlopot állíttatnak a háború lezajlása után. Az a Nagy János, aki Prága városában, betegen egy fogoly kórházban feküdt egyik lábát a csatában hagyva. Édesanyját versben tudatta a nagy tragédiáról, de egyben azt is tudatta vele, hogy nyugodjon meg, él, talán újévre otthon lesz. Ugyanezt nem mondhatta el Laczó István tanító úr, akinek teste idegen ország földjében porladozik.

Emlékükre álljon ez a vers mindörökké!

Honvédek sírjánál

(Pósa Lajos)

Oh tekints e sírra,
Szabadság szent Atyja!
Honvédő vitézek
Nyugosznak alatta.
Hazáért estek el
Fiatal korukban –
Áldd meg Isten, áldd meg
A haló porukban.

Utoljára, de nem utolsó sorban az az Ige indított engem a megörökítésre, amit Tóth Mihály lábodi lelkipásztor áldásával kaptam 50 éve útravalóul, konfirmációm alkalmából.

„Igyekezzenek a jó cselekedetben elől járni azok, akik a Krisztusban hívőkké lettek” Tit. 3.8.

Ezek a cselekedetek indítottak engem az Ige üzenetével, hogy „Emlékezzél meg az ősidőről, gondoljátok el annyi nemzedék éveit”, 275 évet, ami lezajlott e falak között.

Ezeknek az örökségeknek van nagy értéke, amit meg kell becsülni és a mai fiataloknak tanulni kell belőle, mert a múlt ismerete nélkül – legyen akár dicsőséges, akár lesújtó – elképzelhetetlen mind a jelen, mind a jövő. A nemzedékek közötti őszinteség és tisztelet, szeretet és bizalom Isten egyik eszköze az újjászületés felé vezető úton.

Ezek a tanítók Isten nevében tanítottak, neveltek és sokszor a 25-50 diákból álló, 1-6. osztály így vált családiassá. Istentől való szorgalmukat, tehetségüket, írásukat megőrizve az utókornak, tisztelettel emlékezünk rájuk.

Majd jött egy gonosz korszak, mikor Isten nevében mindenhol nem lehetett megszólalni, mert Isten ellenségei ártottak Isten népének. Ezért van egy nemzedék, mely ugyan hitvallást tett, majd hitüket elfeledték, kiszolgáltattak, manipulált figurák lettek, de ezek nem termettek gyümölcsöt, mert 4-15 idősebb hívó jelenik meg vasárnaponként a templomban. De vigyázzunk, mert a végső lehetőséget mindig Isten szabja meg mindenki számára! Ha nem vagyunk követésre méltóak – mint az itt tanítók voltak -, az utánunk jövő nemzedéknek és hitünknek kudarcot vallottunk! Ha nem tudjuk kinevelni az utánunk jövő nemzedéket, akkor milyen példaképek vagyunk mi a beszédben, a magaviseletben, a hitben, a hazaszeretletben?

Tisztelt Molványiak!

Amit ma élvezünk, az elődeink, tanítóink, lelkeszeink és a környezet együttműködésének eredménye, - a múltnak köszönhetjük. De vajon mit köszönhet nekünk a jövő? Mikor az egyház fenntartói járulékot a 63 reformátusból már fele sem fizeti! Mikor a molványi határt körülvevő dűlőutak a modern technika világában járhatatlanok! Mikor közösségről van szó, legyen az kulturális, társadalmi vagy akármilyen munka, az a legfontosabb kérdés, kié legyen a babérkoszorú!

Ezen kell nekünk sürgősen változtatni, mert elődeink a hit, a tisztesség és az igazság példájával jártak előttünk. Remélem, eljön az ébredés ideje és újra

hitre fognak jutni azok, akik hitvallást tettek és járni fognak templomba; akkor megváltozik megint minden és nem keverik össze a szeretet hatalmát a hatalom szeretetével.

Befejezve két kérésem van az Önkormányzathoz

Tisztelt Önkormányzati Testület!

Az emléktáblára felírt tanítók nevééről, kérem, ne feledkezzenek meg. Ígérjék meg, hogy pedagógusok napján a több száz éves múltú iskoláról és tanítóiról a tisztelet koszorújával megemlékeznek! Továbbá kérem, hogy az 1922. október 28-án szentté avatott emlékoszlopot továbbra is gondozzák és a Hősök napján a megemlékezés koszorúját a község nevében a Képviselő Testület minden évben helyezze el! Legyenek ezek emléknapok Molvány község elkövetkező éveiben!

Az iskola bezárásának körülményei

A bezárás bejelentésének híre nagyon lesújtott bennünket, - érintett szülőket. Érdeklődésemre, hogy meg lehet-e menteni az iskolát, a rövid válasz az volt, hogy nem. Ezt a választ az akkori tanácstitkár, Gál János adta. Majd az érintett szülőket összehívta és röviden elmondta, hogy nincs mit tenni, mert a kormány ilyen határozatot hozott, hogy a kis létszámú iskolákat nem éri meg fenntartani. Kérdésemre, hogy a gyerekek hova járhatnak iskolába az alábbiakat mondta; aki úgy látja jónak, hogy Nemeskére járanak a gyerekek, az vigye oda, aki Nagydobszára, az írassa be oda a következő tanévre. Szigetvár csak a felső tagozatos gyerekeket fogadja. Szülői kérdésre, hogy hogyan kerülnek a gyerekek az iskolába, az a válasz volt, hogy vonattal és busszal. A 6-7 éves gyerekeket vonatra felemelni is nehéz volt a magas lépcsők miatt. Nem beszélve arról, hogy a buszra a 6-os útra kellett kivinni a gyerekeket, a legnagyobb időjárási viszontagságok ellenére, hol fedett váró még a mai nap sincs. Majd élve állampolgári jogommal, (ami kevés volt) megkerestem a szigetvári 1. sz. iskola igazgatóját, hogy az alsó tagozatos gyerekeket is vegye fel, azt a választ adta, - fejét fel sem emelve az íróasztalától - hogy sem ma, sem holnap, sem holnapután nem vesz fel vidéki gyerekeket.

Ezek után kerestem meg a Dunántúli Napló újságíróját, Gállos Orsolyát, segítsen a média erejével, hogy meg tudjuk oldani problémánkat. A megbeszélte időpontban a lakásomon találkoztunk az újságíróval és az érintett szülőkkel. Beszélgetésünk során kiderült, hogy abszolút nincs egyetértés a szülők között. Volt, aki Nemeskére, volt, aki Nagydobszára, talán hárman voltunk, akik Szigetvárra szerettük volna járattatni gyermekünket. Közben megkerestem az országgyűlési képviselőnket, Kasó Józsefet. Ő két hét után a cipőgyári párttitkáron keresztül üzent - pedig én nem voltam párttag -, hogy az én fiam fel van véve a szigetvári 1. számú iskolába. (Az újságcikknek is volt ráhatása.) Kérdésemre, hogy a többi gyerekkel mi lesz, azt a választ kaptam, hogy miért törődöm a többivel?!

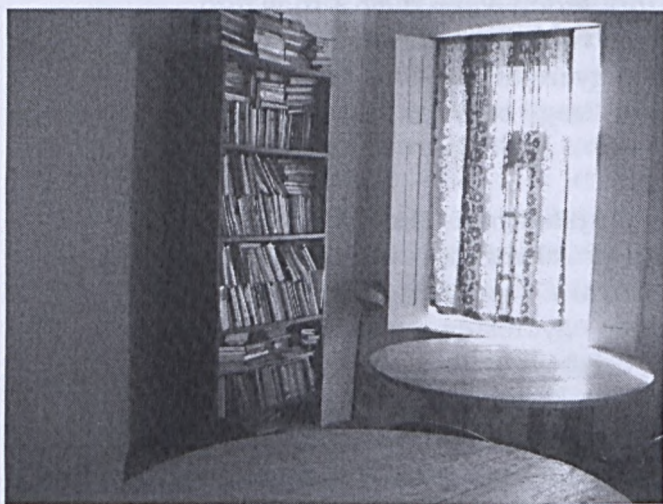
A 90-es években épült buszmegálló, buszforduló és menetrendszerinti buszközlekedés van reggel, délben és délután mindkét irányba, Szigetvár és Nagydobsza felé. Egy kis fáziskéséssel, de megoldódott a kulturált körülmények közötti szállítása a diákoknak az iskolába.

Fogy a magyar

Kinek fáj, hogy fogy a magyar?
Piruljunk, ha nekünk nem.
Kiket Kárpát medencébe
Telepített az Isten!
Nekünk adta a drága hont,
Már több mint ezred éve,
Sokszor bőven öntözte azt,
Őseink drága vére!
Gyermekeket megvető anyák,
Ha ítéletre mentek,
Eltűnt magzat milliókért,
Isten előtt feleltek!
Miattatok országszerte
Kevesebb a kisdíák,
Üresednek sokfelé, az
Óvodák és iskolák.
Házasodó fiatalok
Vessetek gátat ennek,
Mert családnak s hazának,
Szemefénye a gyermek!
Tölthessék be kis hazánkat,
Népes boldog családok,
Viruljanak a gyermekek,
Mint szép kerti virágok.
Szálljon fel az ég Urához,
Népünk kérő imája,
Míg föld forog, ne tűnjön el,
Magyarok szép hazája!

(P.P. 2004)

A volt iskola további alakulásának története

Emlékszoba kialakítása

kel együtt. Az udvar mögötti terület Szili Ernőné Szigetvár, Tüskevár utca 12. szám alatti lakos tulajdonát képezte. Beszélgetésünk során úgy gondolta, hogy a „gyep” művelési ágban felvett ingatlan tulajdonjogát a Molványi Református Egyháznak ajándékozza. Ezt hivatalosan Ajándékozási szerződéssel erősítettük meg, és Dr. Kovács Csaba ügyvéd által a Szigetvári Földhivatalnál bejegyeztetett.

Az iskola megszűnésének időpontjától, 1978-tól a nyugdíjba vonult tanítónő, Fodor Gézané lakott továbbra is a szolgálati lakásban. Az üresen álló tantermet átalakítottuk orvosi rendelővé és váróteremmé egy közfal beépítésével. Így elértük, hogy minden héten egyszer rendel a körzeti orvos a községben. A pajta épületének tetőszerkezetét, oldal deszkázását és új pajta kaput csináltatott 1990 után az Önkormányzat, belátva azt, hogy a tanácsi rendszerben nem fordítottak gondot még az állag megővásra sem.

Majd 1992-ben törvény adta lehetőséget kihasználva, Bárány Ágota lelkésznővel visszaigényeltük az államtól az épületet, telek-

A tanítónő elhalálozása után a szolgálati lakrész felszabadult. A visszaigényelt, már egyházi tulajdonban lévő iskola épületével pénz hiányában nem tudtunk mit kezdeni, el nem akartuk adni, így a Pécsi Református Gimnázium Kollégium részére felajánlottam a gyülekezet beleegyezésével gyermektábor céljára. Örömmel fogadták. Elkezdtük a felújítását a Timóteus alapítvány segítségével.

A tetőszerkezet deszkáit a rossz tetőpalákkal együtt kicseréltük és körbe csatornáztuk a tetőt. A külső vakolatot kijavítottuk. Az épületben hét ablakot cseréltünk, a korhadt padlózatot kidobtuk, majd lebetonoztuk. A belső vakolatot teljesen levertük és újra vakoltuk. A villany vezetékeit teljesen kicseréltük. Padló helyett a betonra 50*50 cm-es bitumennal szigetelt szőnyegpadlót raktunk, amit az alapítványnak a Holland testvérek küldtek. Közben fürdőszobát, konyhát alakítottunk ki a főépületben, egyúttal megkezdjük a külső vizesblokk építését. A gimnázium tanulói jöttek segíteni. 2000-ben benépesült a tábor. Két évig így használtuk, de sajnos az alapítvány nem kapta meg a beígért anyagi támogatást a további fejlesztésekre. Így az ANTSZ nem járult hozzá a működtetéshez a vizesblokk és a közösségi épület üzemképtelen állapota miatt. A Timóteus alapítvánnyal így 2010. január 1-el a megállapodást közös megegyezéssel megszüntettük. Isten segítségét kérve megpróbáljuk valamilyen más formában hasznosítani az épületet.

2011. július 30-án Isten segítségével emléktáblát állítunk a 275. éves iskolaépület falán az 1736-1978-ig tanítók névsorával.

Szól a harang

(Pósa Lajos)

*Szól a harang a templomba,
Mennek a kislányok sorba.
Egy-egy virág a kezökben,
És imádság a szívökben.*

*Imádkoznak, énekelnek
Házában a jó Istennek.
Szép szeliden ülnek sorba,
Mintha mind egy angyal volna.*

*És a pap fenn a szószékben
Elprédikál nagyon szépen.
Csendesen mind rája hallgat,
Minden szava égi harmat.*

*Templom után mosolyogva
Mennek a kislányok sorba.
Egy-egy virág a kezökben,
A jó Isten a szívökben.*

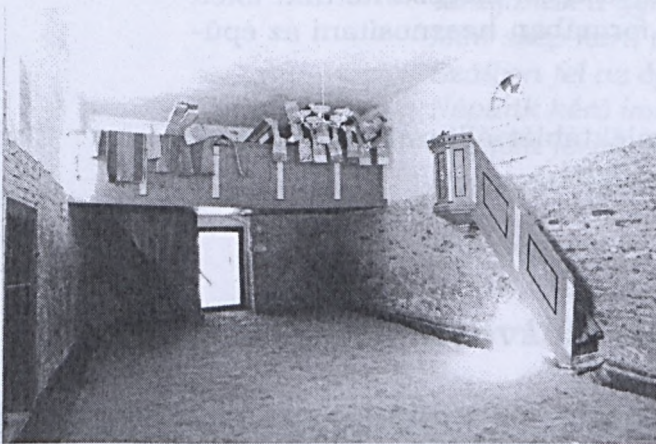
A Molványi Református Egyházunk és templomunk további története

Templomunk 1829-ben épült, 1863-ban tornyot és karzatot építettek hozzá. 1868-ban vettek hozzá egy 205 fontos harangot, amit az első világháború alatt elvittek. A templom renoválására 1885-ben került sor, ekkor építettek új szószéket is. Tetejét 1922-ben cseréppel fedték, majd 1927-ben az egész templomot megújították. A tornyot bádoggal borították, falait kívül-belül kijavították, lemeszelték, a szószéket és ajtókat lefestették, új padokat készítettek. A régi téglaburkolatot cementlapra cserélték ki a bejáratnál és az „Úrasztala” alatt. A többi rész földes volt. Ebben az évben két új harangot is öntettek. (Ugye mi mindenre jutott pénz a gazdasági világválság idején? Csak hinni kell Istenben és minden megadatik a maga idejében!)

Feleségemmel 1970-ben kötöttem házasságot Isten színe előtt Molványban és így lettem a molványi gyülekezet tagja. 1973-ban a molványi „vének” megválasztottak presbiternek. Azóta kisebb megszakítással aktívan végzem a reám bízott feladatokat.

A hatvanas évekig leányegyház voltunk, majd a Szigetvári Társegyházközséghez csatoltak bennünket. Havonta egyszer járt ki a lelkész istentiszteletet tartani. Nagy ünnepekre, mint Karácsony, Húsvét és Pünkösd úrvacsorát osztott. A keresztelést, temetést és esketést, amikor kellett elvégezte. (Ezért vesztette el

az egyház küldetését, mert csak a szertartások hűséges őrizője maradt, nem volt hatással a mindennapi életre, ez ma is úgy van. Év végén az egyház fenntartói járulékot megszámlolta a perselypénzzel együtt és elvitte belőle a járandóságát. Évente egyszer legátust kért szolgálni, akit mi szívesen láttunk, sőt most is szívesen fogadnánk, de valami ok miatt nem hívnak, vagy nem jönnek. A kilencvenes évekig ez volt az egyházi élet. Közben mi presbiterek a templomunkat, ahogy az erőnk és anyagi lehetőségünk engedte, karbantartottuk a tetőt, tornyot, mennyezetet javítottunk, meszeltünk, valamint a harangok villamosítását is megcsináltattuk.

Templom felújítás közben

Folytatván őseink példáját, a templomot kívülről felújítottuk az önkormányzat segítségével. 2001-ben a Széchenyi tervben kiírt templom felújítási pályázatra mi is pályáztunk, sajnos nem nyertünk támogatást. Az önrészre összeszedett pénzből azonban a felújítást 2000-ben kezdtük belülről, amit

2002-ben fejeztünk be. A templom teljesen új belső vakolatot, páraelvezető árkot, szigetelt beton aljzatot kapott. A szószéket az északi falról a keleti falra átépítettük, a régi padokat felújítottuk. Az egész templomot belülről kifestettük, az ajtókat, szószéket, karzatot, valamint a felújított padokat lemázoltuk. A beton aljzatot 50*50 cm-es szigetelt szőnyeggel raktuk le, amit a Pécsi Református Gimnáziumtól kaptunk. A tetőt körben csatornáztuk.

1992-ben új lelkészünk lett, felgyorsultak a munkák. Az új lelkész, Bárány Ágota lelkesen belevetette magát az egyházi feladatokba.

A gondnok és presbiterválasztásokat megtette ott, ahol elmaradtak. Gyülekezet és családlátogatást folyamatosan végezte, aktívan foglalkozott a hittanosokkal, fiatalokkal, drogosokkal és alkoholistákkal, akik a szigetvári kórházban álltak kezelés alatt. A térségben nyugdíjba vonult még két lelkész, így megszaporodtak a teendők. Közben az állam által elvett ingatlanokat kellett visszaigényelni, ami sok utánjárással és levelezéssel járt. Kaptunk egy kedves segédlelkészt, Teleki Mária személyében. Majd 1996-ban - Bóka András esperes úr vezetésével - új társegyházközséget alakítottunk. Leváltunk Szigetvárról. Nagydobsza és Környéke Református Társegyházközséget 10 szórványban élő gyülekezetből alakítottuk meg - 360 egyházfenntartóval, ma, talán ha 200-an vagyunk -, ahol nyolc községben református műemlék templom van. Megjegyzem, hogy a társegyházközség területén - ami 100 km²-es területen fekszik - egy katolikus templom van, az is harminc éve épült.

A frissen végzett Lenkey István és Teleki Mária lelkész házaspárt megválasztottuk és beiktattuk. Cselekedeteikben meglátszott, hogy elhívottak voltak - aminek mi nagyon örültünk -, személyre szabott feladatot kaptak az Úrtól, végig helytálltak, hivatásukhoz hűen szolgáltak. Ekkor kezdődött meg az igazi, hitet követelő egyházi élet és munka! Mertünk kockáztatni, mert Isten ügyéért fáradtunk pár hívő testvérrel.

Lenkey lelkész házaspár

A lelkész házaspár kérésére testvérgyülekezetet választottunk, betartván a Zsinat javaslatát, hogy minden gyülekezet patronáljon egy iskolát és egy határon túli gyülekezetet. A Búzásbocsárdi gyülekezetre esett a választás, mert tiszteletes úrék ismerték az ottani lelkészt, gyülekezetet, valamint a gondjaikat. Látogatásunk során megállapodást kötöttünk, és pénzbeli segítséggel járultunk hozzá a parókia vízellátásához, így meg tudták vásárolni a vízszivattyút, ami a 40 m mély kútból a víz szállítását biztosította. Meghívtuk őket vendégségbe, aminek nagyon örültek. Bemutattuk Szigetvárt és környékét, valamint a gyógyfürdőben töltöttünk egy egész napot. Következő alkalommal ruhát vittünk a rászorulóknak, és 50 ezer forintot az orgona felújítására. A látogatást viszonzták egy falunap alkalmával, az egyház kapott egy korondi vázát ajándékba, ami az Úrasztalán van elhelyezve. Sajnos kapcsolatunk egyre jobban halványul, de nem a presbitérium hibájából!

Búzásbocsárdi gondnoktól átvesszem az ajándékot

Újra gyújtottuk a kereszténység lángját! A fiatal lelkész házaspárral csodálatosan építettük a hitbéli gyülekezeteket. Ez a láng mindig jobban és világosabban égett! Hogy miért? Mert nem csak istentiszteletet tartottak, hanem a családlátogatást, beteglátogatást, bibliaórárt, családi imaestet, hittanosokkal, konfirmandusokkal, valamint a presbiterekkel komolyan foglalkoztak. Gyermekeket táboroztattunk. Az elhanyagolt templomok állagmegóvását - amik a társegyházban vannak -, elvégeztük. Tehát beálltak a körbe és együttesen óvtuk az újragyújtott lángot!

Majd 2001-ben, mikor a paksi gyülekezet meghívta őket lelkésznek és

elementek, mint mikor a petróleumlámpa srófjával az égő kanócot lehajtják, ez az újragyújtott láng éppen csak pislákol. Mivel a kiírt pályázatra lelkész nem jelentkezett, két évig így tartottuk életben az újragyújtott lángot; vendéglelkészeket hívtunk istentiszteletet tartani, mi, presbiterek készítettük fel a konfirmandusokat és a hittanosokat. De a megkötött szövetséget Krisztussal csak komoly

imaélet és fáradhatatlan igyekezet útján lehet megtartani! Ezért ekkor már lehetett érezni a nem folyamatos imádság miatt, Isten áldása fogyatkozott a gyülekezetekben. Azt is tudtuk már, ha előre akarunk jutni a lelki életben, nem szabad megengedni, hogy Isten kétszer mondjon nekünk valamit. Ezért pásztorot kellett keresnünk, mert a nyáj elkezdett széledezni.

Kőő László lelkész

A vásárolt orgona

Levente zászló

e könyvekkel azokat ajándékoztuk meg, akik hozzájárultak az orgonavásárlás költségeinek fedezéséhez. A könyvet 2004 júliusában, falunappal egybekötve, hálaadó istentisztelet keretében mutattuk be. A költők emlékére is márványtáblát állítottunk, a templom bejáratában 2004-ben. Az orgonát 2009 júliusában vásároltuk meg. Ez évben falunapon hálaadó istentisztelet és szeretetvendégséggel egybekötve szenteltük fel.

Magyar honból nem volt jelentkező, mert mi mindenkire fordultunk segítségért, csak az Úr Jézus Krisztustól nem tudtunk kérni elég alázatosan. Így javaslatra, Erdélyből hoztunk lelkészt, mert már nem volt mindegy, hogy a csónak áll a vízen, vagy a csónakban áll a víz, azaz, hogy elsüllyedjünk és megszűnjünk. A nagydobszai parókiát fogadóképessé kellett tennünk. (Egyik fő ok, hogy a Lenkey házaspár elment, mert a parókia nehezen volt kifűthető, beázott. Megértettük, hogy a három kiskorú gyermekkel komfortosabb és egészségesebb körülmények között lévő parókiával rendelkező gyülekezetet választottak.) Erre az egyházmegye biztosította az anyagiakat. Lelkészünk Kőő László, a bemutatkozó istentisztelet után megkezdte a szolgálatot a gyülekezetekben.

A templom felújítására hálaadó istentiszteletet tartottunk 2002-ben. A templomtorony építésének 140. évfordulója alkalmából márványtáblát állítottunk 2003-ban. A háborúban elhunyt hősök emlékművét, amiről 1944-ben egy szovjet katona géppisztolysorozattal a turulmadarat lelőtte, pótoltuk és felújítottuk 2004-ben. A molványi parasztköltők verseskötetét, amit az ötvenes években betiltottak, kiadtuk ezer példányban. A molványi református templomban – ahol a két költőt keresztelték – a harmónium tönkrement, amit 1936-ban az ifjúság színelőadásai bevételeiből vásároltak. A maroknyi gyülekezetnek nem volt lehetősége új orgona vásárlására. Ezért

Megtaláltuk a molványi leventezászlót, ami 60 évig paplanba volt bevarr-

va. A zászlót annak a Vörös Zoltánnak a szülei varrták paplanba, aki molványi születésű tanító volt és 1950-ben a Kultusz-minisztérium helyezte Molványba tanítónak. Elhoztuk és hálaadó istentiszteletet tartottunk 2003-ban szeretetvendégséggel egybekötve. Felkerestem a még élő leventéket és özvegyeiket, akik a zászló alá tartoztak és meghívtuk az ünnepségre őket. Az ünnepség fővédnöke Pichler Imre úr, a térség országgyűlési képviselője volt. Díszvendégünk Nagy Ferenc József kisharsányi lakos, a volt baranyai levente csapatok egyik parancsnoka volt. Volt Földművelésügyi miniszter, Presbiteri Szövetség elnök, Baranyai Egyházmegyei gondnok. De itt kell megemlítenem, hogy minden évben falunapot tartunk, június vagy július egyik szombatján. Hálaadó istentisztelettel kezdjük a napot templomunkban, hogy biztonságban érezzük magunkat minden pillanatban, nehogy Krisztustól eltávolodjunk, mert általában mezőgazdasággal foglalkozó térségünket elkerülték a nagy viharok, természeti csapások, és ezért hálát kell, hogy adjunk a mi Urunknak! Erre általában vendég lelkészt kell hívnunk, mert a társégyszékházunk lelkésze ekkor veszi ki az éves szabadságát. Molványban volt elsőnek, de Baranyának nyugatsó részében is első presbiteri konferencia rendezve, melyen több budapesti és pécsi testvérünk, valamint környezetünk gyülekezeteiből részt vettek, dr. Ritoók Pál a szövetség ügyvezetőjének előadásával. Azóta már Nagydobszán, Szigetváron, Drávafokon tartottunk presbiteri csendes napot.

A hitnek megnő az ereje, ha a szó tetteben nyilvánul meg. Mert a hit elhiszi, amit nem lát és az a jutalma, hogy meglátja, amit hisz. Tanúbizonyosságul el tudom mondani, amit ezeken az alkalmakon láttam és hallottam, ahol a lelkész a presbitériummal és a gyülekezettel szoros imaközösségben van, ott nem csak az anyagi, hanem a lelki javak is biztosítva vannak Krisztus Urunk segítségével. Akik részt vesznek a konferenciákon, azok megerősödnek a hívők közösségében. Molványban a hónap minden második vasárnap délután, kettő órakor van istentisztelet. A 30-35 egyházfenntartóból 4-15 testvérrel veszünk részt az istentiszteleteken. Ezeket a feladatokat nagy szorgalommal végeztük, de az elért eredményekért mégsem minket, embereket illet a dicsőség, hanem egyedül az élő Istent.

Presbiterek

(Füle Lajos verse)

*Kinek a lelke vágyik a fényre,
kinek kenyere az Úr Igéje,
és kenyereből másnak is szel,
- az presbiter.*

*Kinek van szeme a más bajára,
kinek van füle a más jajára,
s tennivalóit így méri fel,
- az presbiter.*

*Ki másnak vermét sohasem ássa,
aki keresztjét nem teszi másra,
s a mások terhét így veszi fel,*

Nagy Ferenc József miniszterrel

Presbiteri konferencia

*A három éves presbiteri iskola
résztevői*

- az presbiter.

*Ki könyörögni sohase restell,
ki úgy van ott a gyülekezetben,
mint aki szolgál, mert van mivel,
- az presbiter.*

*Kinek a templom kegyelem háza,
otthon van benne maga s családja,
bár mindenütt az Urra figyel,
- az presbiter.*

*Aki hitét örömmel megvallja,
mint presbiter, mégha nem is rangja,
mert kedves élet Isten előtt,
Ki megáldja, megszenteli Őt.*

Teljesíttem az Úrnak tett fogadalmaimat, egész népe jelenlétében. (Zsolt. 116.14.)

Molványi hősök emlékműve

A Hősök Emlékoszlopának megvalósításának története

„Azon a szomorú 1914. évi augusztusi mozgósítási vasárnapon együtt lévén, ösztönszerűen az összes mozgósított katona, az én szerény indítványomat fogadtuk meg és hirdetve egymásnak, hogy az élve maradott katonák az elesetteknek emlékoszlopot állítanak a háború lezajlása után. Sajnos nagyon nehezen, rém nehezen ment. Ezen fogadalom megvalósításával ezer és ezer mindenféle akadállyal kellett megküzdeni egész a mai napig, a szobor bizottságnak. Ez akadályok elbeszéléséhez napok, hetek kellenének, de ezeket a mai szent napon mind elhallgatom.

A szobor itt áll, hő megdicsőült nevetek, felírva fényes oldalára, de a harcos, összelőtt, szétroncsolt testetek, idegen országok véráztatott földjében porladozik, messze-messze ismeretlen helyen, távol a szeretett szülőktől, hitvestől. Árván maradt síró gyermekek nem hullathatták az igazi fájdalom kipréselt könnyit sírhalmotokra. Jeltelen síroktól fölött elterítve a kihányott föld, amelyet az élő bajtársak ástak,

szétroncsolt testeteken mindenféle nemzetiségű földművelők szántanak, vetnek csontjaitok fölött. Ezen emlékoszlop hirdeti a ti hősi, a ti dicső elhullásotokat az utókornak, de méltányolni a családi veszteséget, nincs olyan kincs, vagyon, ami vissza tudná adni az elveszett fiatal életet, igen, azoknak akik tibennetek mindenüket elvesztették. Itt vannak a ti hős nevetek sorjában, úgy ahogyan a halál kiragadta kezetekből a fegyvert. A frontról hivatalos értesítés jött, hogy elesettek kilencen vannak, de hol van még a hiányzó három bajtárs? Laczó István, Öss Sándor, Szilágyi György a ti hősi halálotok hivatalból megállapítva nincs. De mint igazi hősök, biztos ti is elmúlottatok valahol minden jel nélkül, el is temetve a sok ezer névtelen hőssel és ha nem jönnétek haza élve, esküszünk, hogy a ti nevetek is föllesz vésve ezen oszlopra a többi bajtársaitok neve közé!

Itt állsz te hideg, sokat beszélő kő, ide jöhet hozzád a két fiát egyszerre elvesztett atya, hozzád szoríthatja a fájdalomtól égő homlokát, hófehér haját! Ide jöjjetek ti is mind, fiaitokat elvesztett agg szülők, mind, mind elsírhatjátok közös sírhalmotoknál a még megmaradt szülői könnyeteket. Ide térdeljete a szobor köré örök gyászt viselő, fekete ruhás szomorú arcú özvegyek, itt sirassátok meg fiatalon kettévágott boldogságtokat, tegyetek fogadalmat, hogy azt a hős nevet

halálig viselni fogjátok! Ide járjatok ti is, ti atya nélkül maradt, és a legtöbbet veszített hadi árvák! Csókoljátok megdicsőült hő atyátok helyett annak nevét! Tudjátok meg, hogy az ő szelleme irányítja, egyengeti utaitokat!

Nagyon Tisztelt Bíró Úr!

A most leleplezett, szenté avatott emlékoszlopot, átadom önnek a további gondozás végett. Tartsa meg és gondozza a mindenkori előljáróság olyan szeretettel, mint az emlékbizottság 1919 óta az avatás napjáig.

Molvány, 1922. október 8-án

Bécsi István

emlékoszlop bizottsági tag”

Ui: Az emlékoszlopon hiányzó hősök nevét 2011-ben felvésettük.

Ezen az oldalon azok kapnak helyet, akik az első világháborúban és azt követően a haza, a község, az egyház, az iskola, valamint a saját birtokuk fel-emelkedésén fáradoztak.

Böröcz János birtokos Molvány – Lajosfapusztán született 1882-ben. 8 holdon gazdálkodott. Végigküzdötte a világháborút a szerb, orosz és olasz fronton. Hőstetteiért különböző kitüntetésekert kapott. 1937-ben megválasztották helyi bírónak.

Horváth János birtokos Németladon született 1895-ben. Fiatal korában kitanulta a kertészetet. 1915-től végigküzdötte a háborút az orosz és olasz fronton, egyszer megsebesült. A nemzeti hadseregben is szolgált. 1923-ban 4 holdas birtokát megnövelte és önálló gazda lett.

Joó János birtokos Molványban született 1878-ban, 1893-ban 3 holdon kezdte meg az önálló gazdálkodást és birtokát az évek során gyarapította. Volt községi pénztárnok, református egyházi kurátor, legeltetési társulat pénztárnoka.

Joó István birtokos Molványban született 1906-ban, 1921-től önállóan gazdálkodik édesapja birtokán. A legeltetési társulat jegyzője, a tejszövetkezet megalapítója és igazgatósági tagja. Az olvasóköri pénztárnoka, valamint a Nővényvédelmi Egyesület megbízottja.

Bécsi Nagy István birtokos 1877-ben született Molványban. Hosszabb ideig apja mellett gazdálkodott. Részt vett a világháborúban, az orosz fronton küzdött szakaszvezetői rangban. 1924-ben lett önálló gazda 18 holdon. Két ízben viselte a bírói tiszte, volt községi képviselő, református egyházi kurátor. Ő az a Bécsi Nagy István, aki a behívóval rendelkező molványi pajtásaival fogadalmat tettek, hogy akik élve hazajönnek a háborúból, az elesetteknek emlékoszlopot állítanak, ami 1922-ben elkészült.

Id. Nagy Sándor birtokos 1869-ben született Molványban. 1890-93-ig a 10-es huszároknál szolgált, és mint tizedes szerelt le. 1906-ban lett önálló gazda 15 holdon. 1911-től 8 éven át viselte a községi bírói tiszte, majd községi képviselővé választották. Volt református egyházi kurátor, és legeltetési társulási, valamint erdőbirtokossági elnök.

Ifj. Nagy Sándor birtokos 1895-ben született Molványban. Részt vett a világháborúban az orosz fronton, harcolt és egyszer megsebesült. Kitüntetésben részesült. Református egyházi kurátor, és édesapjával a 25 holdas családi birtokot vezeti.

Putnoki János birtokos 1875-ben született Molványban, 1910-ben lett önálló gazdálkodó 6 hold földön, mely az évek során gyarapodott. Mint tüzérségi megfigyelő a háborúban a szerb, orosz és olasz fronton teljesített szolgálatot szakaszvezetői rangban, melyért több kitüntetésben is részesült. Csaknem három évtizeden át volt községi képviselő. 1931 óta községi bíró. A református egyháznak két ízben is kurátora volt. A Mezőgazdasági Kamara tagja és a Tesz helyi elnöke. Több kiváló találmány van. A földművelési minisztertől 600 pengőt

kapott kísérletezés céljára. Elismerő oklevélben és kitüntetésben részesült.

Utoljára, de nem utolsó sorban, föltétlen meg kell említenem **dr. Magda István** szigetvári ügyvéd urat, aki a korabeli újságciikk szerint az iskola növendéke volt. Megemlékezett iskolájáról, valamint méltatta tanítójának, Laczó István tanító úr munkáját a 200 éves évfordulón. Magda István tanuja volt e kis iskola falai közt folyt csodálatos munkának, ahol a hitre, hazaszeretetre, kultúra ápolására tanította a kis 196 lelket számláló közösség tanulóit, fiataljait.

„Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyákat.”

Máté evangéliuma 5.rész 16. vers

Hősök Napja ünnepség. Deichlerné Könyves Ildikó szaval. Horváth Lajos polgármester átveszi a Hősök Könyvét

Május utolsó vasárnapját a parlament 2001-ben a Hősök Napjává nyilvánította. Ezen a napon emlékszik az ország az évszázadok során a különböző csatákban elesettekre.

2011 május 29-én a hősökre emlékeztek a Szigetvár melletti Molványban is. Itt a református templomban Varjas László presbiter szervezésében tartottak istentiszteletet. Ennek keretében Szalay Lajos alezredes, tábori lelkész emlékezett meg a két világháborúban elhunytakra, majd Köő László a Nagydobszához tartozó falvak református lelkésze is beszédet tartott, végül Nagy Ferenc egykori miniszter is szót kért. Versek és dalok hangzottak el Deichlerné Könyves Ildikó tanárnő és Hosszú István tanár úr előadásában. Az istentisztelet végén Varjas László presbiter megőrzésre átadta a Hősök Könyvét Horváth Lajos molványi polgármesternek.

Az istentiszteletet követően a résztvevők megkoszorúzták a templom mellett álló világháborús emlékművet, melyen az elmúlt idők kutatásait követően két újabb, első világháborúban elhunyt honvéd nevét rögzítették.

Anyámnak...

Anyám! Anyám! Drága jó anyám,
Tudom, hogy sokat gondolsz reám.
Tudom, hogy nincs egy nyugodt éjszakád
S milyen nagy a kálváriad.
A földnek melyik részén vagyok.
Melyik útszélén bolyongok,
Vagy a sírban vagyok talán?
Ezt nem tudod ugy-e Anyám.
Most nyugodj meg és ne sírjál,
Soraimra választ írdál.
Itt élek Prága városában.
Betegen egy fogoly kórházban.
Hála Istennek jól vagyok.
Már sétálgatni is tudok.
Begyógyulnak majd a sebek
És újra otthon leszek.
Majd elfelejtem megírni,
Ígérd meg, hogy nem fogsz sírni:
Hogy a lábam – egyik lábam...
Ott maradt a nagy csatában.
Most búcsúzom, Isten áldjon jó Anyám
S könny nélkül tovább gondolj, gondold reám.

Írta: Nagy János hadirokkant

Ára 50 fillér.

VAJTIKÉRT/3MCA, EGYVÁR

Az én bánatom...

Az én bánatom, de kegyetlen fájdalom,
Minden újszakán a könnyem hullatom.
Másoknak álmai s az ébredésem,
Hogy ne lássák nagy bánatom s szenvedésem.
Megcsönkített a veszes csaták ostroma,
Nyomorulttá lettem, féllábú katona.
Fájdalmasak, nagyok még sebeim,
Annál fájóbb a szívem s a hulló könnyeim.
Mit ér, ha panaszkodok az embereknek,
Vannak jók, de a másokak megvetnek.
Hiába fűj a szívem s hullanak könnyeim,
Nem engednek szabadulni zord bilincseim.
A szép ifjúságom legszebb korát élem
S a kórház felai párbajoznak velem.
Mikor mások e korban vígák s boldogok,
Én meg a kórházban szenvedek s zokogok.
Engem már nem szeret senki: se' lány, se' más,
Járásom láraztós, félén unszolás.
Mankó meggyűrte kezem, kérés és sóvágy,
Szenvedő lettem okok nélkül ily korán.
Volt egy szép barna lány, kit szerettem nagyon,
Hűséges csókja sokszor égett ajkamon.
Most, hogy sorsom meggyőzött s mankókat adott,
Szó nélkül vállaltam, csunyán elhagyott.
Nincs oly vigasztalás, ami most nyugtot adjon,
Szép szó nem elég, hogy szívem megnyugodjon.
Csak egy vigasztal, a bánatom nagyra nő,
Bizalmam Istenben, mert reményem csak Ő.

Írta: Nagy János hadirokkant

Markovics Géza tanító története

Markovits Géza tanító úr, aki 1955-1959-ig tanított Molványban, unokája Szentendrei Judit szakdolgozatát a három generációs tanító családról írta.

Ezt az anyagot édesanyja, Markovits Magdolna juttatta el hozzám, aki gyermekkorát Almamelléken, Molványban, és Kaposulában töltötte.

A dolgozat címe; Paraszti életmód – polgári kötődések. A molványi visszaemlékezésből amit nagypapjáról és édesanyjáról írt, valamint a szakdolgozat mellékletéből a molványi képeket engedélyükkel a könyvben bemutatom.

Bevezetés

A falusi értelmiség olyan jelenség a magyar társadalomban, amely több szempontból is a tudomány perifériájára szorult. A falusi társadalomnak egyedi tagja, hiszen nem tartozik szorosan ahhoz falusi kultúrához, amely a néprajznak a hagyományos tárgya volt, de ugyanígy nem tartozik a városi társadalomhoz sem. A falusi értelmiség legtöbb helyen jelenlévő tagjai a pap, az orvos és a tanító, akik sajátos társadalmi csoportot alkotnak a XX. században.

Dolgozatomban egy dunántúli tanítócsalád történetének feldolgozásával társadalmi kérdésekre keresem a választ.

A második generáció - Markovits Géza

A korszak neveléstörténeti vonatkozásai

A szakmai életút az 1930-as években kezdődik, az első szakasza egybeesik az állam és az egyház nyílt és burkolt harcával az iskolákért. Egyre másra jöttek ki a tanügy-igazgatási és népiskolai törvények, amelyeknek végeredménye az lett, hogy a negyvenes évek közepére megszilárdult az alap- és középszintű oktatás struktúrája.

A korszak legjelentősebb és legnagyobb hatású intézkedése az iskolák államosítása volt. A harmincas évek végére még a burkolt hatalomátvétel volt a jellemző, amely elsősorban a középfokú oktatást érintette, de az 1948-as nyílt államosítás már az oktatás minden területére kiterjedt. Mindszenty József bíboros, hercegprímás és Ortutay Gyula vitája jól szemlélteti a két tábor érvelését.

„Az iskola elsőrendű politikai és hatalmi ügy, az elemi oktatástól kezdve a felső fokig, mert az elemi fokon is éppen úgy, mint az egyetemen arra tanítják a növendéket nyíltan vagy burkoltan, hogy az államhatalom különböző posztjain, a szellemi, gazdasági, politikai és egyéb irányító posztjain hogyan viselkedjék és vezesse a hatalom érdekében az ország népét.”

A hatalom felismerte, hogy az oktatás megszerzése kis túlzással egyenlő a tényleges és ideológiai uralommal. Mindketten az iskolák színvonalának meg-

tartásával, javításával és a vélemény szabadságával érveltek azzal a különbséggel, hogy míg Ortutay Gyula egységes sztálinista szellemiségű iskolát akart (és hozott létre), addig Mindszenty bíboros elsősorban a katolikus egyház, másodsorban annál kisebb, erőtlenebb felekezetek iskolai nevelését védte. A katolikus egyház volt egyedül olyan erős, hogy szembe tudott szállni a kommunista hatalommal, így őrá hárult a már behódolt református, evangélikus egyház ügye is. Mindszenty bíboros egyszemélyes ellenségévé vált a kommunista hatalomnak, ahogyan azt Ortutay Gyula ki is jelentette, és egyben egyszemélyes példaképé a kommunizmussal való szembeszállásnak. A Markovits család életében is volt szerepe, hiszen Markovits Géza gyermekeinek elbeszélésében Erzsébet nevű nagynénjük úgy szerepel, mint Mindszenty bíboros haláláig elkötelezett híve, és akiktől irredenta jelszavakat és dalokat tanultak gyerekfejjel. A politikai hatalom a vita végére (amely a bíboros elleni koncepció perbe torkollt) győzött: 1948-ban államosították a hitfelekezeti iskolákat.

Kikerülhetetlen volt a bukás: 1948. júniusában Magyarországon az a vallásos alapú tanügyi koncepció, amely egy demokratikus jogállam közegében kívánt a jelenben és a jövőben funkcionálni, pusztulásra volt ítélve egy megszüntetésre váró sztálinista pártállamban.

A politika ilyen irányú követelése, vagyis az iskolák egyházból való kiszakítása összezavarta a tanítótársadalmat. Egy részük, bízva a politikai hatalom által tett ígéretekben, csatlakozott a kommunista táborhoz és szakított egyházi gyökereivel, más részük vállalva a kockázatot, kitartott vallásos meggyőződése mellett. A harmadik tábor viszont értetlenül és kiszolgáltatva állt a történelmi helyzet előtt: közéjük tartozott Markovits Géza is. Jellegzetesen apolitikus magatartása, és szerény személyisége nem tette lehetővé, hogy kiálljon katolikus volta mellett. Vallásos neveltetése és a katolikus kántortanítói hagyomány viszont nem tette lehetővé, hogy hátat fordítson annak, és egy számára idegen ideológia mellett tegye le a voksát. Kisvárosi, falusi tanítók kezdtek meg ebben a korszakban vándoréletüket, azok, akik nem szegültek ellen nyíltan a hatalomnak (tehát nyílt hatalmi eszközöket nem lehetett ellenük felhasználni), de nem is hódoltak be neki. Markovits Géza ezt követő élete ilyen utat reprezentál: áthelyezéseinek nem volt nyílt, egyértelmű oka, csak sejthető, hogy az állandóan ott lebegő klerikalizmus vádjá miatt kényszerült vándorlásra.

Ugyanennek a korszaknak a terméke a nyolcosztályos általános iskola, amely az iskolarendszer teljes átrendeződését vonta maga után. Ennek alapgon dolata az általános műveltség megszerzésére irányult, az intézkedésnek azonban nem voltak meg mindenütt a személyi és tárgyi feltételei. Nagyobb hatása volt azonban a tanítótársadalomra az, hogy a nyolcosztályos iskolákban csak az alsó négy osztály oktatását bízták a tanítókra, a felső négyben már tanárok tanítottak.

Az első számú ideológia, amely uralkodóvá vált az oktatásban a marxizmus-leninizmus volt: új tankönyvek születtek, a tanítók, tanárok átképzéseken tanulták az új szemléletet. A neveléstörténeti munkák nem hangsúlyozzák eléggé azt, hogy ebben az időszakban az újonnan kinevelt szocialista értelmiség még pályakezdő volt, és a praktizáló tanárok nagy része, mint felekezeti (katolikus, református, evangélikus, izraelita stb...) elkötelezettségű tanító kezdte meg munkáját. Ez természetesen bizalmatlanságot is váltott ki a hatalomból, másrésről viszont felismerte azt, hogy ha ezt a csoportot meg tudja nyerni magának, megnyeri a falu lakosságát is, vagy legalábbis ellenőrzése alá vonhatja. Megkezdődött tehát a falusi tanítók pártban csábítása, majd kényszerítése és az iskolai oktatás felügyeletének átvétele.

A hatvanas évek elejére meghozta gyümölcsét az ötvenes évek hatalmas

„értelmiség-gyártása”: túlkínálat lett diplomásokból, és egyre nagyobb szükség volt a fizikai munkát végzőkre. Ezt az oktatáspolitikát a politechnika és egyéb gyakorlati oktatás bevezetésével kívánták valahogy orvosolni. Ebben az időszakban jelenik meg a szakközépiskola, mint új iskolatípus.

A hetvenes – nyolcvanas évek oktatási rendeletei leginkább a reformpedagógiai illetve alternatív oktatási rendszerek engedélyezéséről szóltak, az oktatásban kezdtek utat törni maguknak az értékközvetítő, kreatív módszerek. Ezek az új módszerek azonban a nyugdíj felé közeledő valamikor kántortanítókat már egyáltalán nem érintették.

Az életút

Markovits Géza Lajos 1909. február 26-án született a Somogy megyei Boronkán.

Az általános iskolát Boronkán kezdte, majd az I. világháború kitörése után Marcaliban folytatta és itt végezte a polgári iskolát is. 1930-ban végzett a Csurgoi Magyar Királyi Állami Elemi Népiskolai Tanítóképző Intézetben, de az oklevelét csak decemberben kapta meg Budapesten, mert sikertelen államvizsgája után pótvizsgára kényszerült.

Az 1930/31-es tanévet a Zala megyei Pacsán töltötte, mint helyettes tanító. A többtanítós általános iskola gyakran alkalmazott pályakezdőket helyettesítésre.

1932-ben eleget tett tényleges katonai szolgálatának.

A következő évben már a Marcali III. kerületi Általános Népiskolában kezdett (Marcali Gomba nevű városrésze), ahol egészen 1949-ig állományban volt.

1935. május 7-én házasságot kötött Kővári Ilona Erzsébettel (Fiume, 1918. január 8. v. 10.) Marcaliban.

1936-ban megszületett Ilona nevű leányuk Marcaliban, majd 1941-ban Géza nevű egyetlen fiuk a gombai lakásban, amelyet nem sokkal házasságkötésük után vásároltak. Ilona nyolcévesen súlyosan cukorbeteg lett, állandó kezelése miatt rendszertelenül végezte az iskolát, gyógyszereinek beszerzése, a gyermek rendszeres injekcióadásra szállítása fálura kerülve egyre nagyobb gondot okozott, így gyakran heteket, hónapokat töltött kórházban.

A család tervei szerint Marcaliban szeretne volna leélni az életét. A II. világháború itt érte a családot. Markovits Géza az elsők között vonult a frontra, távolléte alatt felesége bátyjának, Sándornak a küldeményeiből élt a család, aki, mint közigazdász, katonai szolgálatát civilként töltötte. A háború alatt a család menekülni kényszerült, mivel Marcaliban volt a front. Mire hazatértek, államosították a gombai házat.

A családfő kétszer sebesült, harmadik bevonulása után, nem sokkal a háború befejezése előtt Nagycenken fogságba esett, és három évet töltött szibériai kényszerszolgálatban. Fogságba esésekor Baján, mikor már sejthető volt, hogy nem ér haza, egy levelet dobott ki a vonatablakból, amelyben kérte a megtalálót, hogy továbbítsa feleségének. A fogság három éve alatt

Markovics
Géza
katonaruhában

csak ritkán tudott hírt adni, a hagyatékban szerepel néhány tábori levelezőlap általában hasonló szöveggel. Az egyik tábori lapon viszont látszólag összefüggéstelen mondatokat olvashatunk, azt feltételezem, hogy valami rejtett üzenetet tartalmaz.

A szibériai időszakból ezek a levelezőlapok maradtak meg, és az a néhány fénykép, amely a fogság alatt nála volt. Ezek hátoldalán néhány, sajnos nehezen olvasható receptet olvashatunk, amelyek valószínűleg a túléléshez voltak szükségesek. A Szibériában megélt élményekről hazatérése után nem beszélt.

“- Édesapám iszonyatos kanyarokat vett úgy tűnik nekem az életében mert... az hogy például erről a szibériai létről sem beszélt, tehát hogy azt nem ültette el belénk, hogy ez egy iszonyatos sérelem volt, de élete végéig utálta a ruszkit. Csakis így emlegette őket, hogy a ruszki. Valami nyelvtudásra is szert tehetett, mert időnként ilyen foszlány szavakat, meg mondatokat szokott mondani, de soha nem beszélt erről.”

1951-ben belépett a Magyar Dolgozók Pártjába valamint a Szakszervezetbe, 1956. októberében megszűnt a tagsága. 25 évig volt tagja Tanítók Egyesületének.

1949-ben került Almamellékre, ahol kezdetben tanító a több tanerős iskolában, 1950-től már igazgató-tanító.

1951. október 28-án Almamelléken született meg harmadik gyermekük, Magdolna Mária.

Az almamelléki évek a család visszaemlékezései szerint a legmeghatározóbbak voltak, egyfajta ideális életként, emlegetik. Kiterjedt baráti körrel rendelkeztek, társas kapcsolataikat - egy belső-somogyi kis faluhoz képest - nagyon intenzíven ápolták.

“Én csak azt tudom, hogy ezekről az évekről, mint egy legendáról... de jobbra édesanyám. Édesapám nem... illetve hát ő is szokott, ott vadászott, nagyon szenvedélyesen vadászott, kikészítette a nyulakat. A lakásban mikor gyerek voltam mindenhol ilyen kis nyulak, bárányok kikészítve, ezeket mind édesapám....”

Markovits Géza itt kezdett el méhészettel foglalkozni Horváth János Gyula plébánossal.

“- Az kérlek szépen az meglátta, hogy mit kell csinálni. Nem egyszer... méhészkedtünk. Én is és ő is. Aztán mondom neki, hogy te kéne egy ilyen kis valami. Már ment, rohant valamerre a faluba, aztán bejött a kapun, ledobta: itt van, aszongya, amit kértél. Aztán kitaláltunk valami olyat, hogy ilyen sásból vagy akármiből, préselt anyagból csinálunk kaptárfalakat. És hát ahhoz csinátam én egy prést, amelyik hát annak a varrásához vót szükséges, egy prést csinátam. De hát köllene vágni sást, meg szárítani. Ő azt megcsinálta.”

Itt már (az 1948-as államosítás miatt) nem teljesít kántori szolgálatot, de a templomot rendszeresen látogatja.

1955-ben - pontosan nem tudni miért, de valószínűleg épp a “klerikális” barátság miatt - hirtelen áthelyezték. Molványba, egy Baranya megyei református faluba.

Az áthelyezést, amely legaktívabb korában szakította el egy otthonként szeretett helyről, intenzív baráti és szakmai kapcsolataitól, soha fel nem dolgo-

zott törésként élte meg. Későbbi önéletrajzában így ír:

„Amikor igazságtalan áthelyezéskor sem a pártvezetőség, sem a Szakszervezet nem támogatott így 1955-ben [tagsági könyve szerint 1956-ig volt párttag. Sz. J.] kiléptem a Pártból és a Szakszervezetből, amikor valóban beismerték tévedésüket s hívtak vissza, akkor átkértem magam Baranyából-Somogyba.”

A molványi időszakról már szólnak a feleség naplóbejegyzései, amelyek szerint a férj is és a feleség is gyakran járt a közeli Szigetvárra, illetve ritkábban Pécsre. Még rendszeresek voltak a templomlátogatások (igaz református templomba) és a színházi előadásra, moziba járás. A molványi tanítólakás azonban olyannyira vizes volt, hogy az orvosok féltetni kezdték az akkor 5 éves, törekeny szerveztű Magdolna egészségét és az azonnali költözést javasolják. Ez 1959-ben következett be, amikor hosszas utánajárás után Kaposulába, az éppen sikkasztásért bebörtönzött tanító helyére került saját kérésére.

„Édes Jóskám!

Ezelőtt 21 évvel jöttem ide Baka /: Szukics:/ jóvoltából. Baranya nem akart átadni, de Jóska beolvasott nekik, hogy akkor önként otthagynom s ő akkor is elhelyez. Így kerültem Kaposulára.

Úr voltam itt. 10 éven át működtem. Gyerekeim Dombóváron dolgoznak így boldogan köztük együtt élünk. (...)

Jól mulattam a címzéseden! Ez a pusztá /: Kospula :/ Dombóvárral épült egybe 20.000 lakósa van. Pulának 700 fő volt, hozzánk csatolták D-várt, így most nem Somogyország, hanem Tolnai lettem, de remélem nem sokáig, mint Keszthely, azt is visszacsatolták Zalába.”

Innen vonult nyugdíjba 1969-ben. Még szolgálati éve alatt három telket vásárolt a felosztott barackosból, és építkezni kezdett rá. Ezzel szűnt meg az a terv, hogy nyugdíjba vonulása után a keszthelyi házban fejezze be az életét. A „falun ragadás” komoly viszályokat szított a házastársak között.

“- Hát eredetileg úgy tudom, hogy nem [ti: nem akartak Kospulában maradni Sz. J.]. Ezügyben, mint oly sok mindenben nem volt egyetértés köztük. Édesanyám mindenképpen vissza akart menni Marcaliba. Az ő elképzelése az volt. De hát az az igazság, hogy akkor már annyira.... Olyan régóta nem éltek Marcaliban, hogy ez... ez valóban nem tűnt túl jó ötletnek. Édesanyám azt hitte, hogy ugye a régi Marcaliba megy vissza, holott ez emberi számítások szerint is nevetséges ötlet volt, édesapám meg hát ahhoz ragaszkodott, hogy ahol a három gyereke meglepszik, hát ott kellene.”

Ilona és Géza családjával együtt még a tanítólakásban kezdte meg az önálló életet, Ilona soha nem költözött az apa által megvásárolt telekre, így az építkezésben sem vesz részt. A másik két gyermek a mai napig is az akkor épült házban lakik.

Nyugdíjba vonulása után a Szibériában le-romlott egészségi állapota egyre tovább romlott, utolsó éveit súlyos betegen töltötte.

1964-ben még így ír várt öregségéről:

Markovics Géza súlyos betegen

Kaposulai házuk

“... s azóta békésen de ugyanolyan szorgalommal dolgozgatok, mint tette Édesapám 42 éven át a tanítói pályán. 19 éven át Marcaliban, 6 éven át Almamelléken, 4 évig Molványban /: Pacsán 1/2 évig:/ Molványból Kapospulára kerültem, ahol szeretném tanítói pályámat befejezni, majd Keszthely városában lévő családi házba testvérek mellé nyugalomba vonulni.”

1983. január 17-én halt meg Dombóváron. A kapospulai temetőben helyezték végső nyugalomra.

III.3. Életszakaszok, állomáshelyek – az interjúk elemzése

Az interjúk elemzésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kutatás saját családomról szól, és az interjúk nagyrészt velük is készültek, ebből fakadóan a személyes beszélgetések nem lehetnek elfogulatlanok. A dolgozat következtetéseit azonban úgy gondolom ez a tény lényegesen nem befolyásolja. Másik fontos megjegyzés ezzel kapcsolatban, hogy a dolgozat témájául választott három családtag közül kettőről csak a családi visszaemlékezés tud vallani. Ezért a dokumentumokon kívül csak a környezetükben élőkkel készített interjúkra tudtam támaszkodni, amelyek nyilván személyes töltetűek, így a családtagokról alkotott vélemények szubjektívek és eltérhetnek egymástól. Felvetődhet az a kérdés, hogy mennyire hiteles az a portré, amelyet külső szemlélők elbeszélése alapján rajzolunk meg. Mivel a dolgozat elsődleges célkitűzése pontosan a családi hagyomány nyomon követése, és a különböző életszakaszokban történő életmód-változások megfigyelése, fontosabbnak érzem azt, hogyan éli meg a család a különböző élethelyzeteket, illetve hogyan látják ők az apát illetve a nagyapát.

Markovits Géza életútjának elemzéséhez a Molnár László által megfogalmazott fogalmat használom:

“Szociológiai értelemben az életszakasz nem más, mint a státuszok és szerepek változása a változás folyamatában viszonylag állandó állapotok kialakulása az életút folyamán.”

Ha Markovits Géza életútját elemezni akarjuk, sokszori áthelyezése miatt életszakaszoknak a különböző állomáshelyeket tekinthetjük, hiszen ezek a „viszonylag állandó állapotok”, amelyek különböznek más szolgálati helyektől. Az egy-egy állomáshelyen betöltött, szerep, és az ott folytatott életmód lehet az egyik vizsgálati szempont, ezt azonban nagymértékben befolyásolja a mindenkori politikai helyzet és az életkorból adódó változások. Az interjúkból kiolvasható véleményeket tehát ésszerű a különböző életszakaszok szerint számba venni.

Markovics Géza
családjával a
molványi iskola
udvarán

Molvány

Egy katolikus tanító református faluba helyezése nyilvánvaló üzenet volt és a család maga is büntetésként élte meg. Főleg, ha azt is hozzátesszük, hogy nemhogy református falu volt, de önálló plébániával nem rendelkezvén nem volt saját papja sem, ezért a korábbi társadalmi körrel, a falusi értelmiséggel nehezebb volt a kapcsolattartás. Ez persze nem azt jelenti, hogy kellemetlen időszaknak tekintették. Markovits Géza egyrészt apolitikus személyiségével nehezen tudta elfogadni azt a bánásmódot, amivel vallásának gyakorlását próbálták megakadályozni, másrészt a kicsi faluba kerüléssel megszakadt az a vidám, neki való életmód, amely Almamelléken alakult ki.

Érdekes, hogy a valamikori molványi tanítványok és szüleik nem emlékeztek arra, hogy Markovits Géza nem volt református. Természetesen ez egyszerűen az időbeli távolság miatt is lehet, hiszen az ötvenes években nem volt meglepő, hogy a tanító nem járt templomba. Mindenesetre azok emlékezetében, akikkel a molványi kutatóút során találkoztam ez nem volt olyan elsőrangú tény, mint a családnak. Itt ugyanazokat a véleményeket lehet tőlük hallani, mint a többi állomáshelyen: kedvesnek, de szigo-rúnak tartották. Rövid ottlétük alatt nem kötöttek később is ápolt barátságokat, voltaképpen egy rövid átmenet volt csak.

A tanítófeleség, a család

A feleség családjának mindkét ága (az apa Keller, később magyarosítás után Kővári és az anyai Annók) Marcali tősgyökeres és köztisztviselői állású polgári-iparos családja volt. Az Annók család eredetileg szabó műhelyt működtetett, a leszármazottak később eladták a műhelyt, de a második generáció még élő tagjai ma is ugyanebben a házban laknak. Az Annók család tagjait ott találjuk a város fontosabb testületeiben, iparos és polgári egyesületekben, kaszinókban. Gyakorlatilag a századelő tipikus polgári családjaként jellemezhetjük őket a maguk polgári-városi életmódjával, kiterjedt rokonságával. A Kővári ágban vasutasok és iparosok fordulnak elő. A marcali temetőben több tíz még emlékezetben számon tartott rokon nyugszik

Markovics Géza
és felesége az
esküvőjükön

A házasságot, ha nem is tiltották, nem is nézték jó szemmel a feleség szülei. Ennek oka egyrészt az volt, hogy, mint a marcali társasági élet egyik központi polgári családjára, lányukat taníttatni szerették volna külföldön, ami a házasság miatt nem valósult meg. Ekkorra már a tizenhét éves lány fiatalnak számított a házasságra (ellentétben a korábbi évek gyakorlatával), valamint egyre nagyobb igény volt a nőnevelésre, amely szükségszerűen 19-20 éves korra tolta ki az házassági életkort, ami miatt természetesen a házastársak közötti átlagos korkülönbség is csökkent. A másik ok az volt, hogy viszonylag nagy társadalmi és vagyoni különbség volt a két család között, amely a házasság ideje alatt, főként a család falura kerülése miatt egyre mélyült. Később emiatt folyamatos családi viszályok alakultak ki.

“- Hát sokat veszekedtek. Leginkább a pénzen. Édesanyám nem tudott gazdálkodni, sok nem is vót, amivel gazdálkodik az az igazság. Alapvető konfliktusuk a pénzen volt.”

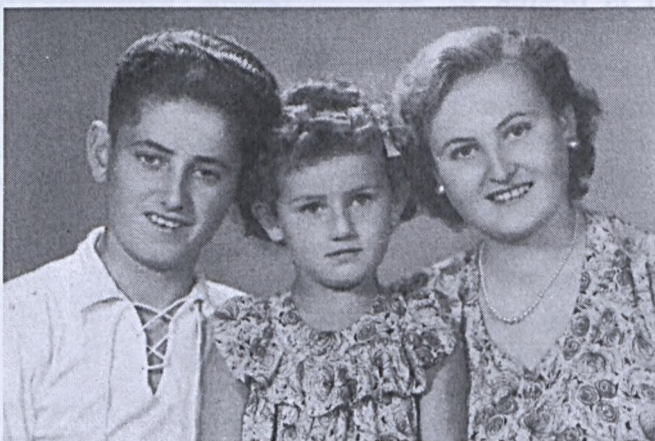
A családi viszályból is jól látszik, hogy a feleség családjának rosszallását éppen az a tipikus paraszti életforma hívja ki, amelyet méltatlannak éreznek a hajdani városi polgárlányhoz:

“Azért haragudtak édesapámra, mert azt mondták, hogy hogyan hordhatja úgy egy Kővári lány a moslékot a disznóknak, mint egy parasztasszony! Sanyi bácsi élete végéig nem bocsájtotta meg, hogy az “édes hugámnak” dolgozni kell, mint egy cselédnek”.

Érdekes dokumentum a feleség hagyatékai között talált Olvasott Könyvek Jegyzéke, amely egyrészt az olvasási szokás bevett gyakorlatáról árulkodik, másrészt összetételében vegyes, jobbára mégis a századelő “polgári női regényeiből” és néhány klasszikusból áll. Kővári Ilona rendszeresen vezette ezt a jegyzéket egészen addig, amíg tudott olvasni. Az olvasás tehát mindennapi, mégis megbec-

34. hét	AUGUSZTUS	31. nap	35. hét	AUGUSZTUS	31. nap
Vasárnap 16 Abrahám	<i>duise, itte</i>		Vasárnap 23 Fülöp	<i>duise, itte</i>	
Hétfő 17 Jácint	<i>duise, itte</i>		Hétfő 24 Bartolán	<i>duise, itte</i>	
Kedd 18 Ilona	<i>duise, itte</i>	13 ó. 50 p. Haldjölte	Kedd 25 Lajos	<i>duise, itte</i>	
Szerda 19 Huba			Szerda 26 Izsa	<i>duise, itte</i>	9 ó. 03 p. Utolsó n.
Csütörtök 20 Alkalm. d.			Csütörtök 27 Geshárd	<i>duise, itte</i>	
Péntek 21 Sámuel	<i>duise, itte</i>		Péntek 28 Agoston	<i>duise, itte</i>	
Szombat 22 Monyhéri			Szombat 29 Ernő	<i>duise, itte</i>	

A tanító
felesége
határidő-
naplóba
jegyezte a
tennivalókat

Markovics Géza gyermekei: Géza, Magdolna, Ilona

való emlékezés mégis kiemeli őket a többi közül. Az elszármazott tanító útját ma is számon tartják, gyermekei sorsáról pontos információkkal bír a falu lakossága. Almamelléki beszélgetőtársaim nem csak azt tudták, hol él ma a család, és mi lett belőlük, hanem Géza-napkor a rádió kívánságműsorát szokták hallgatni, mert minden évben hangzik el üzenet ifj. Markovits Gézának.

Ez a látszólag apró információ lényeges kérdésre világít rá, amely már átvezet bennünket a falu és a tanító viszonyának kérdéséhez. E szerint a közösségi emlékezetben megmarad a társadalmi különállás éppen a falusi értelmiséget övező hagyományos tisztelet miatt még akkor is, ha a kapcsolat jelenében ez nem válik dominánssá. A falusi közösség ilyen irányú emlékezetét még akkor is megtaláljuk, ha a falu és a tanító között nincs ilyen bensőséges, jó viszony, mint esetünkben.

sült tevékenység volt, ezt támasztja az is alá, hogy az eredeti füzet, nem tudni mikor, elveszett és az új füzet nyitásakor emlékezetből írta le a már olvasott könyveket. Paradox módon tehát úgy tűnik – és az interjúk is alátámasztják –, hogy a ve-gyes házasságban nem az értelmi-ségi férjnek, hanem a polgárházból származó, polgári iskolát végzett feleségnek volt nagyobb az igénye az olvasásra, művelődésre.

Kövári Ilona emlékeiben élete végéig a háború előtti Marcali és valamennyire az ötvenes évek Almamelléke volt a vágyott fiatalság. Története a fiatalkori társasjátékokról, kirándulásokról szölk leginkább, amelynek nemcsak a fiatalság az oka. A korábban már jellemzett kisvárosi, polgári életnek ő még jobban része-se volt, mint férje. Fiatalon kötött házasságába egyrészt a kor polgárlányainak szokásos tudatlanságával zuhant bele, és az ezzel kapcsolatos csalódottságát még férje jó természete sem tudta enyhíteni. Másrészt az a hatalmas életmódbeli váltás, elszegényedés, amelyen a házaspár a háború után keresztülment a jó nevelést kapott, öntudatos asszonyt lélekben nagyon megviselte. Hétköznapijaiban azonban ez nem jelentkezett: a falusiakkal szinte jobban szölk értett, mint tanult asszonytársaival, a gazdálkodásba hamar beletanult, néhány év után ugyanúgy élt és dolgozott, mint bármelyik falusi gazdaasszony, hozzájárulva ezzel ahhoz, hogy az általános viszonyulás a falusi értelmiségiekhez20 esetükben inkább barátsággá alakult. Minden állomáshe-lyükön úgy emlegetik őket, mint akik a falu általános képébe beleillettek, és nem mint ideiglenesen jelenlévő, különálló csoporthoz tartozókat.

Ugyanígy viszonyulnak a valamikori tanítványok a tanítógyerkekekhez is: a tanórákon semmi megkülönböztetésre nem emlékeznek se pozitív, se negatív irányban. Elmondásuk szerint nem volt nagyobb rang velük barátkozni, vagy nekik udvarolni, mint másnak. Bár az interjúk ebben szinte mindenhol egyetértenek, érezhető mégis valami kettősség: egyrészt természetes, ha öök is értelmiséggé válnak, magasabb pozícióba kerülnek, másrészt a rájuk

Már az előzőekben is sokat szoltunk Markovits Géza személyiségéről, amivel kapcsolatban mindenki gyakorlatiasságát emeli ki elsősorban. Ezt támasztják alá azok a tantárgyak is, amelyek legszívesebben tanított: a gazdasági ismeretek, a testnevelés és az ének-zene. Almamelléki tanítványi is kiemelik vele kapcsolatban:

„Azt nagyon, igen, azt nagyon belénk oltotta, igen. A, a ízét, a kerti munkát. Igen, azt nagyon.”

Az ének-zene tanításának szeretete a korabeli tanítóképzési gyakorlatra vezethető vissza. Mivel nemcsak tanítónak, hanem kántornak is képezték őket, az oktatásban kiemelt szerepet kapott a zene. Pethő László kiemeli az iskolák államosításával kapcsolatban, hogy amikor a tanítókat választás elé kényszerítik, hogy vagy tanítóként, vagy kántorként folytathatják pályafutásukat, sokaknak az orgonához fűződő érzelmi viszonyuk tette nehezzé a döntést. Molványban valamikori szomszédjuk elsőnek azt a harmóniumot mutatta meg, amin sokszor szabadidejében játszott, mivel itt már nem folytathatott kántori tevékenységet.

Tanítványaihoz való viszonyát minden állomáshelyen nagyon jónak tartják, kedvesnek, de szigorúnak jellemzik. Sokkal nagyobb hangsúlyt fektetett a nevelés erkölcsi oldalára, mint a tárgyi tudás átadására.

„...egyszer ezt a szomszéd gyereket egyszer nagyon kikészítette. Mert volt egy tanár, egy magyartanár Móricnak hívták, Móric Sanyi. (...) S akkor jött dívatba, hogy fehér köpenybe jönnek a tanárok. És gyűtt fehérbe és aszongya neki ez a Ferkó, na mi van, azt hittem gyön egy fagylaltos. Megmondták a Géza bácsinak, na akkor kapott a gyerek. Kikészítette.”

Tanításon túli szerepkörei is változtak a fenti fejezetekben leírt történelmi változások miatt: Almamelléken még kapcsolódik személyéhez az a szokás, hogy a fontosabb családi eseményekre hivatala miatt hívják meg.

„Minden lakodalomba ott voltunk, ha tanítvány volt, ha nem, de volt olyan is, az utolsó évbe, vagy az utolsó előtti évekbe már tanítvány ment férjhez, vagy nősült meg, akkor meg pláne. Nagyon nagy lakodalmak voltak, nagyon jól éreztük magunkat!”

A falusi bálokban nemcsak az eladósorban lévő lányok kísérete miatt, hanem hivatalból is el kellett járniuk. Szabó László hasonló esettanulmányában megjegyzi, hogy a tanítók sokáig nemcsak passzív résztvevőként vettek részt az emberi élet fordulóihoz kötődő szokásokban, hanem például hagyományosan keresztszülőnek is meghívták őket.

Mindvégig megmarad az életútban az iskolából kikerült generáció, az ifjúság vezetése. Ehhez kapcsolódnak azok a tevékenységek, amelyek mindenhol ebben az időszakban a falusi tanítókhöz kötődtek: színdarabokat rendezett és tanított be, és a naplóbejegyzésekből arra is következtethetünk, hogy nemcsak iskolás fiataloknak, hanem felnőtteknek is, egyik színdarabban saját felesége is szerepelt. Szívesen rendezett iskolai ünnepségekre műsort és jellemző rá, hogy az egész tanévben az anyák napi műsor volt a kedvence, és nem valamelyik nemzeti vagy politikai ünnephez kapcsolódó.

Kaposzulában ő lesz az igazgatója a Művelődési Otthonnak, és ott is folytatja a színdarabok rendezését.

Ez a „hontalan réteg” amely nem tartozik sem a parasztsághoz, sem városi polgársághoz sajátos szerepet kap a magyar falvakban. Hivatása, a tanítás eleve feltételez egy egyedi viszonyt a falu lakosságához: közvetlenül vagy közvetve mindenkivel kapcsolatba kerül. Bálint Sándor ezt a következőkkel magyarázza:

„A tanítónak ismernie kell a szülői háznak, annak a szűkebb emberközösségnek a vallási, szellemi és szociális légkörét, amelyben a gyermek él, lélegzik. Ismernie kell tehát körzete népének világnézetét, hagyományos szokásait, életmódját, beszédében, közmondásaiban, felfogásában tükröződő egyéniségét.”

Valójában azonban sokkal többről van szó. Nemcsak a tanító érdeke az általános ismertség, hanem a falué is. Bizonyos esetekben a ráutaltság nem szakmájához kapcsolódik, hanem ahhoz, hogy ő az egyetlen tanult ember a faluban:

„A régi Vállus életében igen fontos szerepet játszott a tanító, mert ő volt az egyetlen tanult ember, aki segítséget tudott nyújtani nekik. A tanító nem járt össze a parasztokkal, a várvölgyi tanítókkal, a plébánossal s a herceg főerdészével tartott baráti kapcsolatot. Hatása mégis nagy volt. (...) Csak úgy mellesleg a falu ügyes-bajos dolgait intézte, hivatalos leveleket írt és olvasott, méhészetet, gyümölcskezelést tanított, sőt, orvoskodott is. Ha úgy hozta a szükség.”

A fenti leírás rátapint a tanult emberek faluban betöltött szerepére: a mindentudásra. A falusiak kevés kivételtől eltekintve vakon megbíztak a helyi diplomások szaktudásában függetlenül attól, hogy kedvelték-e az illetőt és függetlenül attól is, hogy kérésük szakmába vágó volt-e. Minden olyan kérdéssel, amit ők maguk nem tudtak megválaszolni, a tanult emberhez fordultak. Így fordulhatott elő, hogy a tanító, pap bevezethetett, illetve megszüntethetett szokásokat, sőt oktathatott földből élő embereknek és azok gyerekeinek korszerű gazdálkodást, új technikákat és e tanításokat rendszerint gondolkodás nélkül elfogadták. Értetlenkedésemre, hogy a kerti munkát, fametszést, szőlőgondozást miért az iskolában tanulták, miért nem otthon, a szülőktől, akik egész életükben ezzel foglalkoztak, mind almamelléki, mind kapospulai adatközlőim meglepetten válaszoltak. A kérdésnek ugyanis nincs létjogosultsága: a tanító tudásbeli fölénye egészen addig, amíg a társadalom tanult rétege fel nem töltődik, és nem differenciálódik, igazából megkérdőjelezhetetlen. Ezt sokféleképpen lehetett kihasználni: a filoxéravész idején ezért tudták például Magyarországon olyan gyorsan elterjeszteni a direkt termő fajtákat, és betanítani a művelésüket valamint ugyanezt használta ki az ötvenes évek politikája a sztálini eszmék terjesztésére és az iskolák felügyeletére, ahogy arról a korábbi fejezetekben szó volt.

Markovits Géza nem volt szakmai újitó, de voltak olyan szokások, amelyeket következetesen bevezetett minden állomáshelyén. Ilyen volt a már említett anyák napi ünnepség, a testnevelés oktatása vagy a labdarúgás tanítása, gyakoroltatása.

„Ahol az új iskola fekszik, azt ővele csinátuk, lovaskocsival hortuk a földet. Az vót egy focipálya, azt gyerekekkel együtt, kocsi, lovaskocsival föl a földet, hortuk.”

Szakmai munkáját mindenhol dicsérték, de elsősorban kedvességéről és emberségéről beszéltek szívesen volt tanítványai. Többen megjegyezték főleg Kapospulában, hogy ő volt az első tanítójuk, akit nem Mester Úrnak, hanem tanító bácsinak később Géza bácsinak hívtak.

Jakab Judit: Molvány község elemzése a falusi turizmus szemszögéből és fejlesztésének lehetőségei

Nagy örömmel vettem azt a hírt, hogy Jakab Judit szakdolgozatát a molványi falusi turizmus fejlesztéséből írta. Mindjárt meg is kértem, hogy ha gondolja a Megemlékezés a Molványi református Egyházzól, az Iskoláról és a Tanítóiról című könyvben, amit összeállítottam a 275 éves iskola évfordulójára, helyt adok az ő által írt szakdolgozathoz a történethez illő részének.

Atolvasás után úgy gondoltam, hogy egy megjegyzéssel a Bevezetést és a Molvány község meghatározása a falusi turizmus szemszögéből a 17. oldaltól a 28. oldalig megjelentetjük a könyvben.

A megjegyzést a Molványi Asszonykórus után lehet olvasni "Megjegyzés" címen.

Ezúton is gratulálok szakdolgozatához, értékes munkát végzett. Bízom benne, hogy munkáját a molványi közösség életében hamarosan tudja kamatoztatni.

Isten gazdag áldását kérjük életére és további munkájára.

„Mert az engedelmesség – még ha nem is értik –, mindig meghozza a gyümölcsét.”

2011. június 6.

A Református Egyház nevében.

Varjas László
presbiter

Bevezetés

Szakdolgozatom témája a falusi turizmus, Molvány település falusi turizmusa. Témaválasztásommal kapcsolatban felmerülhet a kérdés, miért foglalkozom ezzel a témával, hiszen Magyarországon a falvak elnéptelenednek és kihalnak. Molvány az általános folyamatokkal ellentétben gyarapszik, fejlődik és szépül.

A téma választásában az is szerepet játszott, hogy vidéken élek, és a falumban látom a még kiaknázatlan lehetőségeket a falusi turizmus területén. Ez újabb esélyt jelenthet a fenntartható fejlődésre, egy lehetséges módot az esetleges elvándorlás megakadályozására.

A kezdeményezés és a törekvések alapjai már megvannak. De ez még kevés, szükséges lenne egy átfogó áttekintésre. Ezt az áttekintést próbáltam meg elkészíteni a dolgozatomban.

Az első részben a falusi turizmust általánosságban próbáltam összegezni, sokrétűségének és komplexitásának lényegét összefoglalni.

A második fejezetben Molvány adottságait mutatom be. Például a SWOT analízis segítségével is megpróbálom az adottságokat csoportosítani. A második fejezet végén a lakosság körében végzet kérdőívezés eredményét ismertetem. A kérdőívet megkérdezéssel módszerrel készítettem, hogy felmérjem a lakosság hozzáállást, elképzeléseit és véleményét, hogy ők milyen módon látják a helyzetet és a lehetőségeket.

A negyedik részben, egy lehetséges fejlesztést szeretnék bemutatni. A dolgozat végén szeretném összefoglalni, mire jutottam a megírása során.

Molvány község története

A falu történetének írásos emlékei 1360-ig nyúlnak vissza, amikor még Milwan néven szerepelt. A történelem során, több néven is említik még: Mulván, Moldován, Molván, Miluan. A mezőgazdaság ekkor a lakosság életében meghatározó volt és sokáig az is maradt. A falu közigazgatásilag ebben az időben So-

mogy vármegyéhez tartozott. A feljegyzések szerint a Rátót-nemzetség birtoka. 1500-tól a Kubinyi család tulajdonába kerül a település egészen 1851-ig kisebb megszakításokkal. A korszakban (1500-1860.) a lakosság két nagy veszteséget szenvedett: a török kor idején a fenyegetés miatt a lakosság jelentős része elköltözött. Így az 1715-ben, a faluban már csak 5 család lakott. Majd az 1836-os kolerajárvány a lakosság lélekszámát egy negyedére csökkentette.

1939-ben a Szigetvári járás része lett a közigazgatási határok változása miatt. Az akkori lakossági összetétel a következőképpen alakul: magyar anyanyelvű lakosok száma 385 fő. A községet alkotó nemzetiségek alakulása: 45 német, 16 egyéb anyanyelvű. A vallási összetétel: 25 római katolikus, 230 református és 1 ágoston evangélikus. Ekkor a faluban működött egy református elemi népiskola. Az 1960-as évek elején kiépítették Molványban a vízhálózatot, majd a molványhídi lakosoknak a víztorony elkészültével jutottak vezetékes ivóvízhez. 1996-ban a Református-templom felújítására is sor került (amit 1828-ban építettek). 2002-ben a művelődési ház és a polgármesteri hivatal közös épületét felújították, amiben a könyvtár is helyet kapott.

Földrajzi fekvése

Molvány a Dél-Dunántúlon, a dél-nyugati Zselic előterében lévő zsáktelepülések közé tartozik, egy fésűs beépítésű település, amely egyetlen utcával rendelkezik, ami aszfaltozva van. Ezen az utcán 52 ház helyezkedik el, különböző építészeti stílusban. Megtalálhatóak a modern kori építészet elemei és a régi tornácos építkezés emlékei is.

Szigetvártól a 6-os számú főútvonalról az első bekötőút vezet a településre, onnét egy 1 km úton jutunk el a faluba.

13,56 km² a területe, ami a központi településből, szántó-, legelő- és erdő területekből, valamint a 6-os számú főút mentén Molványtól fél km-re lévő Molványhidpuszából és a Bolgárházból áll. A település külterülete megoszlása 20 %-ban gyepterület és 80%-ban szántóterület.

Vízrajzi adottságainál megemlíthető a Gyöngyös patak egyik ága, ami régen a kertek alatt folyt és emlékeit még ma is őrzi a táj és a két halastó.

Közlekedési szempontból a Pannon Volán Zrt. járatai napjában háromszor a Művelődési ház előtt lévő buszmegállónál veszik fel az utasokat és a MÁV START Zrt. szerelvényei is megállnak a település határában lévő vasúti megállónál.

Egészségügyi ellátás

A település a nagydobszai központú háziorvosi körzetéhez tartozik, ahonnan minden héten keddenként itt rendel az orvos, Dr. Plank Gabriella. A rendelésre a falu művelődési házában épületében van lehetőség. A településen patika nem található.

A falu népességének változása 1970-es évektől napjainkig

A lakosság jelenlegi száma 216 fő, ez 1999-ben még 302 fő volt. A változás oka, abban keresendő, hogy 1999-ben a Középsúlyos Értelmi Fogyatékos Foglalkoztató Intézet, amit a Megyei Közgyűlés üzemeltetett Molványhidpusztán megszűnt. Így 70 fővel kevesebben lett a lakosság lélekszáma.

A hosszú távon problémákat az okozhat, hogy a falu népessége elöregedik, a fiatalok elvándorolnak. (bár vannak fiatal betelepülők is, de az arányuk alacsony). Az elnéptelenedés megoldására, és megállítására a falusi turizmus meghonosítása megoldást jelenthet. Így a falu elnéptelenedésétől nem kellene félni.

A kereső lakosság és a munkanélküli lakosság vizsgálata

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ Szigetvári Kirendeltségének adatai alapján vizsgálható meg a két célcsoport helyzete.

A dolgozó aktív népesség száma 9,8% -kal csökkent az elmúlt időszakban. A munkanélküliek száma pedig a 2007-es évben 40 fő, ez 2008-ra 44 főre emelkedett. A munkavállaló korú lakosság létszáma 2008-ra 2 fővel csökkent.

A munkavállalást nehezíti, hogy a lakosságban sok az a munkaképes korú lakosság, akinek az iskolai végzettsége nyolc általános (50%). A munkanélküli lakosság egy részét alkalmanként foglalkoztatja az Önkormányzat és van egy állandó alkalmazottja is a faluból. A munkavállalók általában Pécsett vagy Szigetváron dolgoznak: a mezőgazdaságban, a vasúton, cipőgyárakban, kereskedelemben. Állattartással pedig már csak 1 család foglalkozik.

A csapadék- és belvízelvezetés

Jelenleg nyíltárkos felszíni vízgyűjtő rendszert alkalmaznak a csapadék- és belvíz elvezetésére. Az árokrendszer a jelenlegi esőzések, és olvadások által keletkezett vízmennyiséget alig tudja elvezetni. Így a rendszer felújításra és folyamatos karbantartásra, bővítésre szorul. Az egyik lehetséges megoldás hosszútávra az árokmeder kibetonozása és mélyítése. Az árokrendszer mester-séges összeköttetése a helyi horgásztóval egy további lépés lehetne az elvezetés könnyítéséhez, valamint ez által egy lehetséges vízforrása lehetne a tónak, amit ezután turisztikai céllal lehetne hasznosítani.

A hulladékszállítás, hulladékgyűjtés

A falu hulladék elszállítása megoldott. A szemetet minden héten hétfőn szállítják el. Kaposváron a KVG Rt. által üzemeltetett hulladékudvaron történik a hulladék elhelyezése. A faluban található szelektív szemetgyűjtő udvar, ami a környezetvédelmet segíti.

Az ivóvízellátás

Az ivóvízellátását a Sziget-Víz Kft. A H/1872-11/2003-12 ügyirat és B. LVIII/62. vízkönyvi számú vízjogi üzemeltetési engedély által végzi. Magát az ivóvizet egy önálló ivóvízmű biztosítja a településnek. A rétegvíz tisztításával jut el a fogyasztóhoz, amiből a metánt és a vasat különböző eljárásokkal kivonják. A tisztítás vízműtelepen történik, a falu belterületén.

A közlekedés

A falu megközelíthető a Barcs felé vezető M6-os főútvonalról. A tömegközlekedés lehetőségét a vasút és a Pannon Volán buszjáratai biztosítják. A járatok sűrűsége jónak mondható. A turizmus szempontjából is a járatok sűrűsége megfelelő.

A szennyvízhálózat

A szennyvízhálózat nincs kiépítve a faluban. A szennyvizet szikkasztásos módszerrel tárolják. Az elvezető rendszer kialakítására voltak tervek és koncepciók, de a tervekből nem valósult meg máig semmi. Ez a probléma időszakonként a vendégek fogadásánál gondot is okozhat. (például: kellemetlen szagok)

A villamos energia

Az energiát az E-On Magyarország Rt. Kaposvári Régió Központja szolgál-

tatja. A hálózatot 2004 –ben felújították.

A távközlés

A T-Com Rt. a távközlési ellátást látja el. Az internet a falu közösségi házából ingyenesen elérhető a falu lakosai számára. Az internet hálózat bővítést tervezik a DrávaNet bevezetésével a faluban, így lehetőség nyílik, hogy ha igénylik, akár minden házban lehessen internet hozzáférés. 1996-ban javították és fejlesztették a telefon ellátást. A mobil szolgáltató a falu területén lévő lefedettsége jó (így a vezetékek nélküli internet hálózat lefedettség is jó).

A község adottságai a falusi turizmus területén

Szállás

A szállás lehetséges kialakítására két lehetséges megoldás van a faluban:

Falusi házaknál történő elhelyezés

Református Egyház tulajdonában lévő tábor

A két lehetőség között a második megvalósítását tartom valószínűbbnek, így ezt részletesebben is érdemes bemutatni. Az épületet 1992-ben igényelte vissza az egyház, avval a céllal, hogy turizmus területén hasznosítsa, mint szállás. 10 éves szerződést kötöttek a Timoteus Alapítvánnyal, aki vállalta a felújítást és a vizesblokk kiépítését. De idő közben a munkálatok megszakadtak, mivel a források kimerültek, így a felújítás és a vizesblokk kiépítése félbe maradt. A szerződés 2009. január 1-én lejárt, így most az egyházközség saját maga adott be pályázatot turisztikai céllal a munkálatok befejezéséhez. Ehhez segítséget is kaptak.

Jelenleg 20-30 férőhelyes az épület, rendelkezik egy konyha résszel és van fürdősi lehetőség. Viszont a központi fűtés még kiépítésre vár (bár egy hagyományos kályhás fűtés is hangulatos lenne a falusi turizmus céljából) és szeretnénk egy közösségi termet is kialakítani. Az udvar rendbetétele és fákkal való beültetése, valamint a befűvesítés már megtörtént. Nyaranta szokott lenni pár csoport és volt már pedagógus konferencia is.

Étkezés

Az étkezést a vendégek számára három különböző formába tudnám elképzelni:

Étkezés a vendéglátónál

Egynapos látogató étkeztetése

Étkeztetés a tábori konyhán

A második lehetőség a legsokoldalúbb, így ennek a részletezésével foglalkozok:

Ha a faluban egy ide látogatónak, vagy csoport számára szeretnénk biztosítani egy egyszeri étkezési lehetőséget, akkor ennek megoldására a Helytörténeti Kiállítás udvarában lehetne megvalósítani. Bográcsos főzésre alkalmas tűzrakót kialakítani, valamint egy kemencét is lehetne rakni az udvaron, hogy az ide érkező vendégeket frissen sült pogácsával tudják várni. Valamint a vendégek is kipróbálhassák az ilyen fajta ételek készítését. De az is elképzelhető, hogy az ide érkező vendéget egy hagyományos, régi étellel kínálják meg.

Attrakciók

Az attrakciókat két csoportra lehet bontani:

Természetes vonzerők:

Hagyományos gazdálkodási módok:

A mezőgazdaság sok évszázados múltja tekint vissza a faluba, igaz ez mára már csak egy családra korlátozódik, ahol géppel művelik a földeket, nem pedig a múlt században használt földművelési eszközökkel. A gazdával való beszélgetés során a falusi turizmusról kiderült a vendégek kedvéért akár megmutatnák nekik a hagyományos gazdálkodási módokat, mint például a kézzel történő aratást. Az is kiderül erre a tevékenységre már volt példa, hogy ezeket, a szokásokat felelevenítették.

Falusi állatok:

A faluba többféle háziállatot is tartanak, mint például lovak, szarvasmarhák, kecskék, birkák, galambok, kacsák, libák és más szárnyasokat is. A vendégeknek ezeket, az állatokat és gondozási módjukat tudják bemutatni és akár a vendég is részt vehet ezek etetésében vagy gondozásában. (23-26. kép)

Erdei és mezei tûrâk:

A falu környéki legelő és erdő terület alkalmas arra hogy erdei tûrâkat valósítsanak meg. A tûrâk során környező falvakba gyalog is ellátogathatnak vagy gombát-, gyógynövényeket gyûjthetnek. Valamint madarakat és vadállatokat figyelhetnek meg, nyomolvasást tanulhatnak. A tûrâknak különösen nagy értéket ad a tiszta levegő, a vadregényes táj, a tiszta környezet. Az állatvilág közepesen gazdagnak nevezhető, mivel megtalálható az erdőben és a réten a vaddisznó, mezei nyúl, őz, szarvas, róka, mókus, bagoly, és más erdei madarak. De mindenképpen ügyelni kell arra, hogy a túra során a tûrâzó eljusson valahová, mert csak így érezheti azt, hogy a tûrânak volt célja.

Mesterséges értékek:

Helytörténeti Kiállítás:

A kiállítást a falu lakói 2006-ben hozták létre. A falu régi pásztorházából alakították ki a múzeum épületét. Az épület 3 különálló lakórészből áll. Jelenleg az egyik ilyen részt rendezték be, ami 3 részre van felosztva. Az első helyiségben egy konyha, a másodikban használati tárgyakból álló bemutató helyiséget, a harmadikban pedig egy lakószobát rendeztek be. A kiállítás anyagát a falu lakosságától és a faluból elszármazottaktól kapták. A legjelentősebb részt pedig Boós Vilma hagyatékából.

Tervezik az épület felújítását és a másik két helyiséget is berendezni, mivel a kiállítás a jelenleg használt helyiségeket kezdi kinőni. Az udvarra pedig egy kemence rakását tervezik, ahol az idelátogatóknak tudnának például friss pogácsákat készíteni.

Református templom:

A templom 1828-ban épült, késő barokk stílusban, valamint klasszicista stílusjegyeket is visel magán. 1958-ban pedig védetté nyilvánították, és sor került a felújítására is. A templomban őrzik a falu Milleniumi emlékszlóját, valamint a Levente zászlót. Ezen kívül a falu két parasztköltőjének (Fekete Sándornak és Molnár Györgynek) emlékére állított emléktábla található itt a templom bejáratánál.

Vilâghâborús emlékmű:

Az emlékmű a két vilâghâború során elhunyt faluban élt katonáknak állít emléket. Melynek tetején egy sas található.

Vendégváró asztal:

Az idelátogatók megvendéglése helyben készült régi ételekkel és a helybeliek által készített pâlinkával képzelhető el. Az ételek közül megemlítendő a ludas kása, nyárson sült malac, rétes, kelt tészták és még sok más ínycség. Valamint a fôzôversenyek nyertes ételeit is elkészítik az ide látogatóknak, mint például a babos kâposztát vagy a csirkés lecsót.

Molványi Asszonykórus:

2007. nyarán alakult, a vezetője Halas Péterné. Megalakulásának ötlete, a

színház- és rendezvénylátogatások során fogalmazódott meg. A kórus legidősebb tagja 70 éves. A kórus megalakulása óta hetente kétszer összejönnek és énekelnek (próbálnak a fellépésekre). Sikerüket jól mutatja, hogy Baranya és Somogy megyében is egyre többen és többen hívják őket fellépni. Többféle repertoárral is rendelkeznek: Falunapokra bohózatok, Kórus-találkozókra népdalok, de magyar nótákat is előadnak. Kórustalálkozót is rendeznek a környék kórusaival. A találkozón a kórusok száma folyamatosan bővül évről évre.

Megjegyzés

Sajnálom, hogy Jakab Judit megfeledkezett a Molványi Asszonykór nevééről. Pedig megalakulásakor ő is köztük volt. Ő készítette el az Asszonykór névtábláját, amit vinni szoktak magukkal a főzőversenyekre. Ő is részt vett édesanyjával és nagyanijával a versenyeken. Az Asszonykór nevéhez fűződnek a főzőversenyek és a kórustalálkozók. 2003-as megalakulása után 8 éven át áldozatos munkával építette 18 fővel karrierjét ez a kis csoport, amiről oklevelek és serlegek sokasága tesznek tanúbizonyságot. Ebből az Asszonykórból nőtt ki az Asszonykórus összeférhetetlenség miatt. Mert ahogy a „Megemlékezésben” írtam, vannak akik összekeverik a szeretet hatalmát a hatalom szeretetével. De Istenben bízva, remélem hamarosan eljön az ébredés ideje, ami azt jelenti, hogy felébrednek a gonoszság álmából és újra a szeretet veszi át a vezető szerepet ebben a kis közösségben.

Varjas László

(Úgy kívánta a tisztesség, hogy ezt a kiegészítést a becsület érdekében meg kell tennem.)

Rendezvények

Falunap:

2000. óta idén 11 alkalommal rendezik meg a Molványi Falunapot, amely egész napos programokkal várja az érdeklődőket. A program az előző évtizedekben augusztus utolsó vasárnapján megtartott Molványi Búcsút hívatott kiváltani. A programokon nem csak a lakosság vesz rész és a meghívott vendégek, hanem a faluból elszármazottak is részt vesznek és más településekről érkezők is.

A Falunapot minden év nyarán július utolsó hónapjában rendezik meg, amit több hónapos szervezőmunka előzi meg, amiben aktívan részt vesz a lakosság. A lakosság segítségére a Falunapon is lehet számítani a reggeli sá-

torállítástól a következő napok elpakolásáig.

A rendezvény mára már hagyománnyá alakult programokat is találunk, mint az ökomenikus istentisztelet, a focilabda mérkőzés, a főzőverseny, a lángos és palacsintasütés és végül, de nem utolsó sorban az esti utcabál. A főzőversenyen szép számmal akadnak résztvevők, akik finomabbnál finomabb étkekkel kápráztatják el a zsűrit, a lakosságot és a vendégeket. A legízletesebb

bogrács étel elkészítőjét jutalomba részesítik. Mint ahogy a foci meccs nyertes csapatát is. De a program arzenált színesít még a néptánc és kórus bemutatók, színpadi jelenetek, játszóház a gyerekeknek, futóverseny, cirkusz, tombolasorsolás.

Kórus Találkozó:

Ezt a rendezvény most szeretnék meghonosítani és hagyománnyá tenni. 2008. május 1-én volt az első alkalom. Amikor a környező öt település (Molvány, Merenye, Kisdobsza, Nagydobsza, Kistamási) kórusai összegyűltek tudásuk összemérésére és a közönség szórakoztatására.

Egy finom ebéd mellett a résztvevő kórusokat zsűrizték is. A tervek szerint idén újra összejönnek, és újra összemérik tudásuk és tehetségük, de idén a tervek szerint más településen.

Mélyinterjú a falu turizmus fejlesztési elképzeléseiről

Ebben a fejezetben Horváth Lajos polgármesterrel és feleségével (Horváth Lajosné, Hideg Erzsébet) történt beszélgetésem összefoglalóját írom le, arról hogy mit gondolnak a falusi turizmus megvalósításának lehetőségéről a faluban és a falu adottságairól.

A polgármester bizakodóan tekint a falusi turizmus megvalósítására a faluban, de ehhez szükségesnek tartja Szigetváron lévő turizmus fellendülését és a turisták szakszerű tájékoztatását. Mivel Molvány jövőjét a turizmus piacán Szigetvárra együtt látja. Amit Szigetváron hiányol egy olyan információs iroda, amely megfelelő tájékoztatást tudna adni az odaérkező turistának. Egy koordinátort tudna elképzelni, aki összeszedi a lehetőségeket és a turizmust egy hatékonyan és dinamikusan működő szinten tudná megvalósítani, kiépítené az információs rendszert. Ezen kívül hirdetőtáblák kihelyezését tudná még elképzelni, ami útbaigazítást adna a turistának. Ezt többek között azért tartja fontosnak, mivel a vendégeket fogadó vendéglátóknak is a saját ismereteik mellett tudna információkat adni, hogy a vendégeik igényeit a programok terén jobban ki tudják elégíteni.

A falusi turizmus beindulását a faluban 5 éven belül látja elképzelhetőnek, de ehhez a közösség összefogását hangsúlyozza. Két fajta típusát tudja elképzelni az idelátogató vendégeknek: az egyik a város forгатagából és zajából kiszakadó emberek, akik nyugalomra és csendre vágnak, amit a falu tud számukra biztosítani. Ezeket, a vendégeket olyannak, képzei, akik szeretnek sétálni, pihenni vagy csak vegetálni, de mindenképpen a falu nyugalma és békéét keresik. A másik típust úgy jellemzi, akik csak a falusi táj arculatáért és a falusias hangulat megismerésért jönnek el a községbe. A falusi turizmus hatását a községre nézve pozitívnak tartaná, véleménye szerint a közösséget még jobban összekovácsolná. Mivel a régi falusi összetartás mára már megkopott.

A lehetséges negatív hatásokat kizárja, mivel nem állandó vendégforgalomra számít és alacsony vendégszámmra - amit a falusi turizmusnál általában jelen van.

A lehetőségek számbavételénél felmerült az erdei túrák lehetősége. A témánál említésre került a Duna-Dráva Nemzeti Park által szervezett természetjáró túrák. Ezzel kapcsolatban a polgármester nem tart a környezet károsodásától, mivel nem tartja olyan nagymértékűnek ennek lehetőségét.

A vadász turizmus megvalósítását nem tartja lehetségesnek, mivel ezt a vadtársaságok maguk intézik és a tevékenység Zselic térségében jelentősebb.

A Horgásztó és a horgászturizmus megvalósítását sem tartja lehetségesnek, mivel az erre a célra elképzelhető tó, mivel a vízutánpótlás több évtizede problémát okozott, a nyári magas hőmérséklet miatt, mikor is a tó kiszárad. Az árkos utánpótlás megvalósítását pedig nem tartja reálisnak.

A falu ismertségéről a térségben úgy vélekednek egyre többen, és többen ismerik, de hozzáadték a régióban is. Amihez hozzájárult a Molványi Aszszonykórus szereplése a különböző rendezvényeken. Ez Horváth Lajosné is

megerősítette. Sőt hozzátette a tavalyi előtti évben először megrendezett Kórus-találkozó is az ismertebbé válást segítette, mivel idén (május 9.) a résztvevők száma megduplázódott.

Mint lehetséges elszállásolási mód szobakerült a Református Egyház tulajdonában álló régi iskola épülete, ami alkalmas lehet csoportok fogadására. Amire jelen állapotában is volt példa az elmúlt években. Az épület és a hozzá tartozó többi épület rész további felújítását és átalakítását a tavasszal és ősszel kiírt pályázatokon való részvétellel akarják megoldani.

A programokról kérdezve, amikkel ki lehetne bővíteni a rendezvények sorát, úgy vélekedett még 2-3 rendezvény tartana éves szinten elképzelhetőnek először, amik fesztivál jellegűek lennének. Ezeknek, a programoknak az ismertetését plakátokon, szórólapokon, prospektusokban (mint például: FATOSZ kiadványai, TOP20 PÉCS-BARANYA Baranya megyei turisztikai információs katalógusa), a napilapokban, az interneten, és a TourInform irodákban a régió területén, valamint az Asszonykórus által látogatott rendezvényeken képzelel el. Fontosnak tartja még ezekhez a megfelelő szponzorok szerzését is.

Elképzelhetőnek tartja, hogy a közeljövőben egy „testvér falu”-ja, „testvér falui” legyen Molványnak.

A vendégek fogadásánál felmerült a beszélgetés során, hogy akár azt is el tudja képzelni, hogy a faluba egyszerre több család látogat el, akiket több helyen szállásolnak el, ezen kívül, mint program minden este, ha a vendégnek van igénye más-más háznál, ahol laknak egy közös programot szervezhetnének. Ez alatt ért egy bográcsos főzést vagy grillezést.

A falu infrastrukturális lehetőségeit jónak ítéli meg, fontosabb dolgok megtalálhatók a faluban. Bár hozzátette szennyvízelvezetés kiépítésére nincs nagy lehetőség és a gáz bevezetésére pedig igény nincs a falusiak részéről. Viszont a falu számára a jövőben a megújuló energiaforrások közül a napenergia hasznosítására lát esélyt. A szemétgyűjtés és elszállítás terén ígéretet kapott szelektív hulladékgyűjtést elősegítő három különböző típust tároló konténerre. Véleménye szerint ez kevesen használnák ki, mivel még nem kötelező a hulladékot szelektíven válogatni, ezért kevesen élnének a lehetőséggel. Hozzátette, hogy ő és családjával élni fognak a lehetőséggel. A közlekedési adottságokat jónak ítélte mivel rendszeres busz és vonatközlekedés van. Véleménye szerint vendégeknek így is magas fokú kényelmi szint biztosítható.

A faluban bolt nem található, de ezt a jó közlekedés és Szigetvár közelsége ellensúlyozza, mivel egy itteni kis vegyesboltnak nem lenne forgalma. A nagy bevásárlást már mindenki a városban oldja meg, mivel olcsóbb. Így csak a kisebb napi szintű termékeket lenne érdemes tartani, mint például a tej, tejföl vagy a kenyér.

A lakosság szám alakulásáról kérdezve, nem aggódott, hogy a település lélekszáma csökkenne, vagy előregedne a népesség, mivel bár van idős lakosság a faluban, de az üresen maradt házakba folyamatosan költöznek be újabb és újabb családok.

Molvány helyzetét a polgármester a beszélgetés alapján megállapítható, hogy pozitívnak értékeli.

Zárszó

Kedves olvasó!

Ezt a könyvet egy nemes célból adtuk ki. A molványi volt iskola alapításának 275. éves alkalmából. Emlékül márványtáblát állítunk az iskola falán a 46 volt tanító nevével. Ez alkalommal a Molványi Református Egyház és Iskola történetét feldolgozva, röviden leírva a Molványból elszármazottak és az itt lakók tájékoztatása, valamint az utókor részére.

Ezért e könyvvel azokat szeretnénk megajándékozni, akik hozzájárulnak az emléktábla, valamint e könyv költségeinek fedezéséhez.

Az adományokat köszönjük!

Isten gazdag áldását kérjük minden kedves olvasó és adományozó életére.

Tisztelettel a Molványi Önkormányzat és a Molványi Református Egyház presbitériuma nevében.

2011. július 30.

*Varjas László
Presbiter*

Felhasznált irodalom:

Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjtemény (Kránitz Zsolt)

Molványi Anyakönyv 1825 – 1949

Korabeli Molványi Egyház jegyzőkönyvei (Kránitz Zsolt)

Tökés István; Egyet kérek...

Pósa Lajos versei

Presbiterek kézikönyve

A molványi iskola 200 éves évforduló.

Kapitány József Új Katedra 2010/10.

Elfelejtett Iskolák; Molvány Kolics Pál

Fotók: Varjas László, Pinczehelyi József, Kékes Tóbiás

Szeghalmi Gyula : Dunántúli Vármegyék (Ács Attila)

Szentendrei Judit: Paraszti életmód - polgári kötődések

Jakab Judit: Molvány község elemzése a falusi turizmus szemszögéből és fejlesztésének lehetőségei

I. Statistikalı ndatok :

1. Az egyházak létszáma. 204
2. Szekterek, magánhitők, házasságok száma. *Született: 2, meghalt: 2.*
3. Befektet és kifizetett lakosok száma. Ezek között: *Rendelt sz. költés: 18, sz. költ. 14 sz. költés: 12, kifizet:*
4. Konfirmáltak száma. 2
5. Felelős tanácsokba járók száma. —
6. Hozsák átvétel és felvétel kifizet. —
7. Bekezdések és kikötések száma. —

II. Az egyház bel- és küléletét a anyagi viszonyait illetőleg:

- [illegible]

58. Az egyházi épületek minő állapotban vannak? Tüzeket
ellen biztosítva vannak-e? Kereslettel kapcsolatos, vagy hol?
59. Mennyi az egyházi épületek biztosítási összege? Mennyi
a biztosítási díj az egyházi épületek után, Mennyi a pen-
ziontervek a közegyházakéi? Be vannak-e a biztosítási
díjak fizetve?

40. Törvény-e valamit új építkezés vagy javítás s mily összeg erejéig?
41. Az egyházi hivatalnokok által használt földek államajoztatási h. egyház
42. Az egyházi hivatalnokok fizetése ki van-e azorgalmaztatva? Igaz
43. Van-e közmunka s miként teljesítették az? A közmunka nem állami költségvetésből
44. A körletet látogatván s nyomatékokat, az ezekre eddig ártal azokat összeg, az egyesek s zárti földekért illetőleg diadandó kiadásait véget.
45. A járnékok s kiegészítések a körlet s földek és egyháziaknak pontatlanság illetőleg bejelentek-e? Mennyi a járnék? Mennyi a kiegészítő?
46. A közalaj járnékok befizetése-e? Van-e járnék s mennyi? Igaz. H. 1000 Ft. nével.
47. A közalajtól segélyezett-e az egyház s mily összegben s mily összegben? A két kérdés fordítottja s segélyösszeg?
48. Van-e az egyháznak a közalaj által használt helyben részvétel költsége? hol? Befizetése az utca s töltésnek kényez? s mennyi? valamit a kasszaállás? s mennyi?
49. Milyen segélyben részesült az egyház s mily összegben? A miniszter egyben van-e helyek? Mennyi állomány járnéka s hivatal s miniszter?
50. A körletet művelésére felállításra nézve kikülönbztetve lehet-e mennyi összeg gyűlt? s bejelentette már ezen összeg a körletet pontatlanság?
51. A Debreczeni felállításai az országos philosophiai facultas és tanárképzés, valamint a Képzésként felállításai tervezett iskolák felállításai kikülönbztetve gyűjtövében mily összeg gyűlt, vagy állományoztatott? s bejelentette-e ezek az egyesek kivétel?

III. A. tanügyvet illetőleg:

- [illegible]

16. Az egyházi és laikusok egyenként elköteleződés tétjezté vala-
mely intézkedés bevezetésének vagy felfüggesztésének?
17. Volt-e kifizetés az érseki és a püspöki hivatal, avagy a polgári na-
votásnak?
18. Gondolok hány éves választásoknak?
19. Az előjárás szabályozása és törvényi intézkedésben van-e
szervezés? A közszolgálat 3 évesen kifizetésnek
vagy kifizetésnek azok, akik a 12 éves kifizetésnek?
20. Az előjárás és közszolgálati vezetőknek a jegyzőkönyv
s ki vezeti a jegyzőkönyvet?
21. Az egyházmegyei, kerületi és conventi jegyzőkönyvek meg-
támaszt-e?
22. Az egyházmegyei kerületi és felsőbb rendűekről ve-
zetőknek a jegyzőkönyv?
23. Van-e határ és megvanak-e benne az egyházi érteklőd-
őknek?
24. A pénz és a fontosabb oktatás érzése van-e tisztelet-
szolgálatnak?
25. Megvanak-e az országos és kerületi szent oktatás
felszámolások s hol tartanak?
26. Vannak-e az egyház kifizetés idejéből fontos oktatás,
vagy régi szent oktatás?
27. Vannak-e régi alapítványok s minél inkább s mely országban?
28. Nem kifizetés-e az a régi alapítványok s helyre pótlá-
sukra tétjezté intézkedés?
29. Vannak-e új alapítványok, minél inkább s mennyi?
30. Az alapítványok kamatai s kifizetésük fordításának?
31. Az egyház ingó és ingatlan vagyonáról van-e leírás? és az
alapítványi vagyonról anyakönyv (fundulus) mely ér-
teklődés vezetők? Kifizetésnek az a kifizetés és köz-
szolgálati kifizetés az érseki hivatalnak? Mennyi az
ingó és ingatlan vagyon, a tétel és a tiszta vagyon? Fo-
gott vagy szándékolt-e az?
32. Szeretnék-e ingatlan vagyon, s minél inkább s mely ér-
teklődés?
33. Az ingatlanokra az egyház tulajdon joga tétjezté van-e
van-e? Az ingatlanok mennyi van az egyházi hivatal
s mennyi az egyház kifizetésében?
34. Melyek az egyház jövedelmek forrásai. Ezek kifizetés
közszolgálat, eresia, adóinko változtatás sít. után te-
tetézté valami intézkedés?
35. Van-e költségvetéssel s kifizetésük? Mennyi a
kifizetés van az egyházi költségvetés, kifizetésnek
könyvek, vagy éteklődésnek? A költségvetés le-
teklés kifizetésnek kifizetésnek kifizetésnek kifizetésnek
36. Van-e egyházi költségvetés? Mennyi a kifizetés, és a kifizetés
összeg, a kifizetés és kifizetésnek kifizetésnek kifizetésnek
kifizetésnek? A kifizetés kifizetésnek kifizetésnek kifizetésnek
37. Van-e költségvetés? Mennyi az összeg egyes kifizetés
kifizetésnek?
38. Van-e az egyházmegyei adóssága, hol s mennyi? Tétel-
tétel adósság a múlt évben s mennyi?
39. Mennyi az egyházmegyei múlt évi bevétele s kifizetés? Mennyi a kifizetés
bevétele?

10. Tanácsokkal a ker. által kijelölt nevelőtestület? (L. 1992. E. gy. 3. 100 lap.)
11. Van-e természet- és művészet tan felszólalás? Oktatótestület-
a gyermekkel a természetben?
12. Van-e feladatok? S kiknek a feladatok a vezetés alatt?
13. A feladatokban, feladatok közötti feladatok a gyermekkel
szólókával, valamint ezek feladatokban, ugyanezt
készenléti feladatok a gyermekkel? S mind az
mind?

IV. Az egyházi hivatalnokokra vonatkozó a vegyes kérdéseket illetően:

- [illegible]

[illegible]

[illegible]

- [illegible]

[illegible]

1. *Enallagma* *sp.* *sp.*
 2. *Ephedra* *sp.* *sp.*
 3. *Phacelia* *sp.* *sp.*
 4. *Sparganium* *sp.* *sp.*
 5. *Phacelia* *sp.* *sp.*

[illegible]

Saint Elizabeth, wife of King Frederick of Prussia, born at Berlin, 1744.
 She died at Berlin, 1818.

Involving a King's death and a noble's ruin.

for delivery bound in new leather binding

Proprietary (P)

[illegible]

Mar. 48.	B. 524		
310 H.	504 - X.	504 / F.	1979. aug. 1.
- 9 -	240.5 atio		
1967. Dec. 4.	1969. aug. 16.		
Melvin Meyt	Audrey Meyland	Oleques	

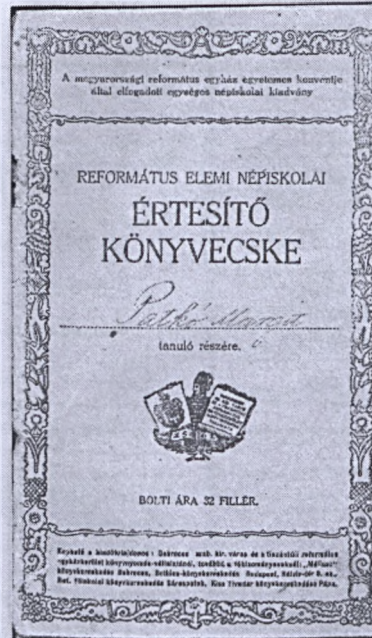
*Markovics Géza tanító úr
munkakönyve,
amiből hiányzik
a molványi szolgálata*

Régi harmónium az iskola épületében

Patkó Margit gyermekkori portréja és iskolai értesítő könyvecskéje, valamint unokája Varjas Zsolt a molványi iskola utolsó osztályos tanulója és bizonyítványa

ÉVVEGI ÉRTESÍTŐ.

Patkó Margit
 az *molványi* ... elemi népiskola I. osztályának tanulója az 1927-1928. iskolai év végén a következő osztályzatot érdemelte:

Magaslatok ... *diadalmos*
 Szorgalma ... *diadalmos*
 Vallás ... *diadalmos*
 Magyar nyelv ... *diadalmos*
 Olvasás ... *diadalmos*
 Írás ... *diadalmos*
 Számítás és mérés ... *diadalmos*
 Rajzolás ... *diadalmos*
 Ének ... *diadalmos*
 Munka ... *diadalmos*
 Testgyakorlás ... *diadalmos*
 Írásbeli dolgozatnak kiemelése

Műveltség ... *diadalmos*
 Nem igazolt ... *diadalmos*

Ha nem magyar ajkú volt, megtanult-e magyarul a nyelvi mértékben?
 Kelt: *Molva, 1928. évi június 16.*

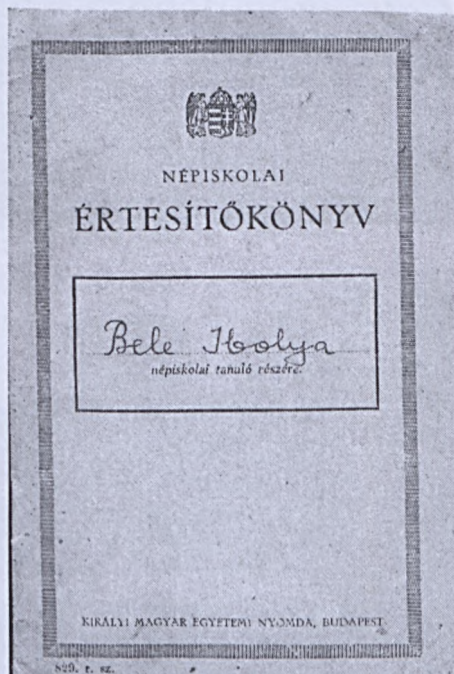
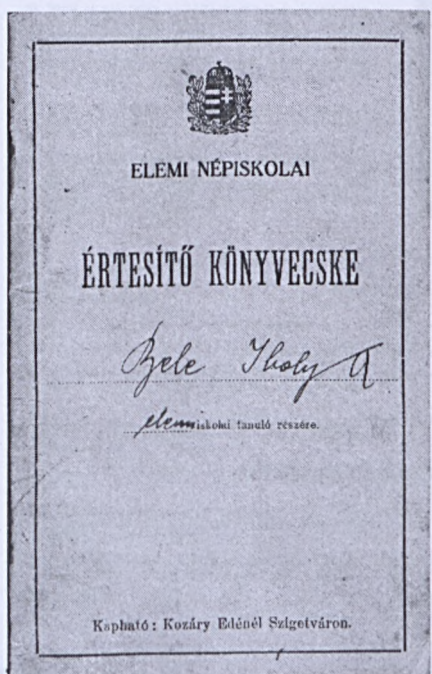
BIZONYÍTVÁNY

Akai, név: *Varjas Zsolt*
 az *molványi* ... elemi népiskola utolsó osztályos tanulója az 1928-1929. iskolai évi tanulmányokról

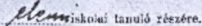
Magaslatok	<i>diadalmos</i>	Jegyzet:
Szorgalom	<i>diadalmos</i>	
Magyar nyelv és irodalom	<i>diadalmos</i>	
Olvasás	<i>diadalmos</i>	
Írás	<i>diadalmos</i>	
Foglalkozás	<i>diadalmos</i>	
Nyelvtan-helyesírás	<i>diadalmos</i>	
Ország nyelv	<i>diadalmos</i>	
Testnevelés	<i>diadalmos</i>	
Ének	<i>diadalmos</i>	
Munka	<i>diadalmos</i>	
Számítás-mérés	<i>diadalmos</i>	
Rajz	<i>diadalmos</i>	
Ének	<i>diadalmos</i>	
Testnevelés	<i>diadalmos</i>	
Gyakorlati foglalkozás	<i>diadalmos</i>	

Műveltség ... *diadalmos*
 Nem igazolt ... *diadalmos*

Kelt: *Molva, 1929. évi június 16.*
 igazgató: *P. H.*
 A tanítvány aláírása: *Varjas Zsolt*

Csak jézait és szeszait állt erősen rájává tett, az átok
neusack a család, hanem a községre is. Elisava
minden keresett, házat, földet, tehát neusack ma
ának, a családának jötték és boldogságot is. Rá-
adásul elvesz a becsület, mert izgára, kötelező
emberré lesz, azonkívül, mert soha nincs szűz, és
minden rosszra kényen hajlik. Még a koldusborsba se
támaszkodhatik, mert mindenki megveti mint akinek
saját hibája akasztotta nyakába a koldusarszisznyit.
Csak józán, erkölcsös élet teszi boldoggá az embert!
Csak épelméjű és munkabíró polgárok teszik
boldoggá a házat!

Kapható: Kozáry Edénél Szigetváron.

A molványi
ref. leányegyház
és népiskola története.

Ara 30 filligr.

Modensieder József Zrínyi-könyvnyomdája Szigetvár

49

Vidám gyermeknap háttérben a szülőkkel

Középen Hédi néni, mint tanító, a szülői munkaközösség és a diákok az Állatkert bejáratánál

Molványi diákok az Állatkertben

Pécsett városnézésen szülőkkel és diákokkal

Vidám mezitlábas séta a Mecsekről lejövet

Hédi néni nyugdíjba menetelének ünnepe

Holland vendég a konferencián

Nagy Ferenc József pohárköszöntője

Dr. Szabó Szabolcs megyei főgondnokkal

A molványi gyülekezet egy része

Bana Gábor Baranya megyei elnökkel

Bóka András nyugalmazott esperessel

Kőő László lelkész meghívása a Nagydobsza és környéke Református Egyház lelkészének

Emléktábla megáldása

A csurgói gimnázium igazgatója és diákjai bemutatták iskolájukat

Nemzetközi Presbiter Konferencia Kisvárdán 2006.

Búzásbocsárdiak Molványban

Nemzetközi Presbiter Konferencia Nagyváradon 2004.

A Presbiteri Szövetség Közgyűlése Budapesten

A gyülekezet és molványi konfirmandusok

Hálaadó istentisztelet a levante zászló megtalálása alkalmából

Horváth Lajos polgármester köszönti a búzásbocsárdi gyülekezetet

Vörös Zoltán emléklapot kap a levante zászló megőrzéséért

Egykori leventék és Nagy Ferenc József egykori baranyai csapatvezető

Torockói kirándulás a búzásbocsárdi gyülekezet vendégeként

Megyei Presbiteri Konferencia

Búzásbocsárdiak Molványban

Varjas László megemlékezése a hősoőrökről

Szalay Lajos alezredes lelkész

Nagy Ferenc József miniszter és Fazekas Róbert Szigetvár alpolgármestere

Köő László lelkész, Varjas László presbiter és Szalay Lajos alezredes lelkész

A gyülekezet egy része

Bekötött jegyzőkönyvek és a Hősoők Könyve átadása Horváth Lajos polgármesternek

Nagy Ferenc József miniszter hozzászólása

Varga János molványi lakos

Kívomulás a koszorúzásra

Az ünnepség megáldása

Az ünnepség megáldása

Koszorúzás

A 2011-es Hősök Napi ünnepség résztvevői

Impresszum:

Magánkiadás ingyenes terjesztésre. Kiadó: Varjas László

Támogatók: Bata Kft, Bata György vállalkozó, Molvány Község Önkormányzata, Molványi Asszonykör, Dr. Magda Tamás orvos

ALAPÍTVÁ 1958
Szigetvári Takarékpénztár
A TAKAREKPONT HÁLÓZAT TAGJA

**"Uram, Te voltál nekünk hajlékunk
nemzedékről nemzedékre."**

**MOLVÁNY
2011.**

